

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflava ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflava ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Plačani izdajalci v tuji službi

Hude čase preživljajo naši rojaki na Westfalskem in v Porenju. Zaslužka je vedno manj, mnoge družine trpijo pomanjkanje. Prihranki so pošli, iz domovine pa ni izdatne pomoči in tudi ni za enkrat mogoča v tako velikem obsegu, kakor je potrebno. Pa se nič bolje ne godi ostalim slovenskim družinam v sosednji Holandiji, v Belgiji in na Francoskem. Da tožba o splošni gospodarski krizi ni prazen zvok, pač najbolj občutijo naši izseljenci. Še tako močna natura in zaupanje, da se bo počasi le vse dobro izteklo, mora naposled nekoliko uplahniti, zlasti, ako je človek prepuščen daleč od domovine samemu sebi in usodi. Uredništvo „Domovine“ prejema od strani izseljencev, zlasti še iz Nemčije, pisma, ki vsa opisujejo žalostno stanje. Toda vsi ti možje, ki nam pišejo, izražajo tako čvrsto zaupanje v boljše čase in ljubezen do domovine, da že zaradi tega zaslužijo tisto veliko pozornost, ki jo mora domovina izkazovati trpečim bratom, razkropljenim po svetu. Naši ljudje, organizirani v Zvezi jugoslovenskih delavskih in podpornih društev v Nemčiji, so prepoznali z močno domovinsko zavestjo in v trezni razsodnosti uvidevajo, zakaj ni vse tako, kakor bi moralo biti in zakaj tudi njihova skupna domovina Jugoslavija v teh hudih časih ne more storiti vsega tistega, kar bi jim v povoljni meri olajšalo njihov položaj.

To stanje so začeli v zadnjem času na srmočen način izkoriščati posamezni odpadniki, ki so se v svoji prirojeni breznačajnosti z dušo in telesom vpregli v službo tujih priganjačev. Začeli so razvijati najostudnejšo protijugoslovensko propagando. Peščica teh odpadnikov, ki ima za enkrat svoje gnezdo v Essenu, je začela izdajati listič z imenom „Avstrijski Slovenec“, ki ga vsiljuje med slovenske družine po kolonijah v Westfaliji in v Porenju. Ko človek prebira te bedastoče, natisnjene v slabi nemščini in v nekakšni rokavnjaško spakedrani slovensčini, bi se moral prav za prav od smeha držati za trebuh, ako vendarle ne bi bilo prežalostno, da so se med našimi ljudmi našli ljudje s suženjsko krvjo, ki hočejo na enkrat postati nekakšni politični junaki, pridigujoči slovenskim rojakom, kakšne „grozote“ se dogajajo v Jugoslaviji, in pričakujoči svoje „rešitve“ od strani propadlih in že davno pozabljenih avstrijskih princev, grofov in baronov. Za „izdajatelja“ se podpisuje neki Johann Recher iz Esšena-Borbecka, „urednik“ pa je neki Alois Nowak iz istega kraja, ki je menda sam napolnil vso prvo številko „Avstrijskega Slovenca“. Ko prečitaš vso zmes, nagrmađeno tam notri, moraš samo zmajati z glavo in presoditi, da v glavi dičnega gospoda Nowaka ne morejo biti vsa kolesca v redu. In takim nadutim prismođam, plačanih od bog ve kakšnih kupovalcev duš, naj nasedejo naši zvesti možje in fantje v Nemčiji? Mi itak vemo, da se to ne bo zgodilo, ker poznamo domovinsko zavest ondotnih našincev in nam tudi njihova pisma pričajo, da se vse zgraža nad izdajalskim početjem plačanih šuftov.

S pričujočim člankom smo hoteli samo pomenovno opozoriti na staro dejstvo, da skušajo gotove avstrijske propalice, ki se jim toži po nekdanjih časih, iskati žrtev med našimi ljudmi.

Dobro vemo, odkod vodijo ti viri, iz katerih je sedaj prirasel na dan tudi žalostni „Avstrijski Slovenec“. Dobro tudi vemo, da nameravajo hujškači prenesti svojo centralo iz Essena v — Celovec. In s tem je povedano vse.

Grki so imeli v svoji sredi izdajalca po imenu Efialta — in to ime je še danes najsrmotnejše, kar jih je zabeleženih v zgodovini. Res je sicer, da noben narod ni brez Efialtov, zato ni nič čudnega, če se najdejo tudi taki, ki jih je rodila slovenska mati. V njih vidimo upodobljeno tisto suženjsko naturo, ki nikdar ni poznala ljubezni do svojega rodu in svoje domovine, marveč se je hlapčevsko uklanjala tistim gospodarjem, ki

so ji z eno roko kazali groš, z drugo pa jo bičali po hrbtu. Takim ljudem ni pomoči, takšne propalice bodo z žigom večne sramote, s pečatom izdajalstva izginile s površja, kakor so se pojavile. Jugoslavije je dovolj močna in odločna, da se bo znala zaščititi pred ostudno gonjo svojih prikritih in neprikritih sovražnikov, ki se v brezmejnem srdu do nje poslužujejo celo takih duševnih revčkov, kakor so razni Nowaki in Recherji. O tem gotovo tudi naši vrli možje v Westfaliji, Porenju in tam okrog ne dvomijo. Zatorej je edino, kar moremo tem našim možem in fantom priporočati, da tudi v bodoče store tako, kakor so ravnali doslej: da namreč slehernemu izdajalcu, ki se priklati med nje kakor stekel volk v mirno stajo, pokažejo vrata in jih dosledno prezirajo.

Krivi preroki

Nekje na Štajerskem so imeli kaplana, ki je bil prav izvrsten govornik. Tudi ljudje, ki sicer niso hodili v cerkev, so hodili v trumah poslušati njegove pridige. Pa je začel tako nekoč svoj govor: „Kratko je življenje, potem pride smrt. Kaj pa je za njo, pa prav nič ne vemo. Zato pa sedaj le jejmo in pijmo in bodimo veseli!“ Tu je prenehal. Poslušalci so strmeli in niso vedeli ne kod ne kam z njegovo čudno pridigo. Večina je pač mislila, da se je gospodu zbledlo. Tedaj pa je dvignil govornik svoj glas in povzel besedo: „Ko bi vam tako govoril, bi me imeli radi in bi ploskali mojim besedam: ‚Tako je!‘ Jaz pa vam tega ne bom nikdar govoril, ker vem, da sem za vas odgovoren pred Bogom in pred ljudmi!“

Temu govorniku se mi zdi podoben člankar „Kmetijskega lista“, gospod M. I. iz Rakitovja, ko razlaga v št. 40. resnice željnim bralcem, da je plačeval do leta 1923. za svoj dolg samo šestodstotne obresti, ter stavi zahtevo, naj se določi obrestna mera za dolžnika največ na 4 odstotke. Saj si ništa prav nič podobna, boste rekli. Prav imate! Na prvi pogled res ni nikake podobnosti, toda če premotrimo trditve člankarja, vidimo, da so prav podobne prvemu delu kaplanove pridige. Takšnemu pisanju pravimo demagogija ali zavanjanje ljudstva.

Resnici je treba pogledati vedno v obraz in jo naravnost povedati. Vsi vemo, da je bila po vojni obrestna mera celo pri združenih denarnih zavodih dokaj višja od 6 odstotkov in je znašala najmanj 8 odstotkov. Kakor so sedaj razmere na denarnem trgu, ni pričakovati, da bo kdo resno razpravljal o štiriodstotni najvišji obrestni meri za posojila, kakor predlaga to gospod M. I. iz Rakitovja. Res je, da bo že velik uspeh, če se bo, kakor čujemo, znižala najvišja obrestna mera za vknjižene dolgove na 8 odstotkov. Kdor drugače govori, zahteva nemogoče reči, zavaja nepoučene ljudi v lažne nade in dela vtis zelo neresnega pisca. Načelo, da je treba pač veliko zahtevati, če hočeš sploh kaj dobiti, je sicer prav pripravno za sejemske mešetarje, ne pa za obravnavanje tako važnega vprašanja, kakor je razdolžitev kmetov. Ni namreč tisti pravi kmetijski prijatelj, ki mrogo obeta, temveč tisti, ki piše resnico, čeprav je bridka. 14 let že pitajo razni neodgovorni preroki kmeta z lažnimi obljubami in bi sodili, da je skrajni čas, da pometemo s to navlakom,

Pa še nekaj srbi gospoda M. I. iz Rakitovja. V isti številki piše prav na debelo: „Prišli smo do prepričanja, da ‚Kmetijski list‘ edini zastopa in zagovarja interese (mi bi rekli potrebe. Op. ur.) kmetov. ‚Domovina‘ sicer nekaj piše za kmeta, toda ne v kmetiskem duhu nego v trgovskem.“ Pregorostasna je ta trditev, da bi jo sploh skušali ovreči. Škoda bi bilo časa in papirja. Kdor je čital le eno samo številko našega lista, ve, da je gorenja trditev čisto navadno obrekovanje, ki menda ne bo koristilo ne gospodu M. I. iz Rakitovja ne „Kmetiskemu listu“. Ko gre beseda baš o tegobah našega kmeta, navajamo ne v opravičilo, temveč samo za zgled v ponatisk dobredno članek iz „Domovine“ z dne 24. septembra 1931. Glasi se:

NUJNA POTREBA ODGODITVE KMETSkih PLACIL.

Čas spravljanja celoletnega kmetovega truda je v deželi. Jesen je pa tudi čas prodaje kmetijskih pridelkov in čas plačevanja davkov, dōgov ali vsaj zapadlih obresti. Stoletja je že po naravi kmetijskih obratov ustaljen ta red in je bil stoletja sam ob sebi umeven temelj našega narodnega gospodarstva.

Tudi letos spravlja kmet svoje pičle pridelke, ki so ostali po toči in suši. Že se oglašajo kupci. Za krompir, ki ga je vzela ponekod suša polovico, ponujajo 60 par, za namizna jabolka 1 Din, za vole 4 Din, za krave celo 2 Din. Družina je bosa in brez obleke za zimo, položnice za davek, obresti in računi od trgovcev se pa kupičijo. Stoletne kmetije se majejo v temeljih. Boben poje svojo žalostno pesem. Ne poje le kmetu, nego tudi obrtniku, trgovcu in celo uradniku. Vsaka kmetija, ki gre na boben, vpliva na vrednost še trdnih kmetij in manjša narodno premoženje.

Že leta dela kmet z izgubo, toda nihče ni upošteval tega njegovega stanja. Kljub nedobičkanosti kmetijstva so ostale javne dajatve iste. Denarni zavodi so dajali za kritje izgube kmetijstvu posojla. Blag in nesebičen je bil smoter naših regulativnih posojilnic: iztrgati kmeta vaškim oderuhom. Danes pa prav posojilnice postajajo usodne za našega kmeta. Dočim je ogledoval vaški skopuh vsak dan svojega dolžnika in tehtal njegovo plačilno zmožnost, so gle-

dali naši denarni zavodi le na orale zemlje in so dajali lahkomišelnja posojila. Oderuh je posojal denar malim kmetom tudi proti odsluženju obresti, denarni zavodi pa poznajo le denar in jim ni do kmetijskega dela. Danes zidajo nekateri zadružni zavodi palače, kakor sta jih zidala nekaj graščak in vaški oderuh. Postali so samim sebi namen in je kmet prepuščen povsem na milost in nemilost svojim dobrotnikom. Še več bi pogнали kmetij na boben, če bi se našlo dovolj kupcev. Kaj bi počeli denarni zavodi z nedonosnimi kmetijami, ki jim bodo nosile namesto obrest le nove dolgove. Vse kaže, da se bliža svetovna gospodarska kriza koncu, zato je treba, da tudi naši denarni zavodi uravnajo po tem svoje postopanje z dolžniki. Pameten gospodar ne bo prodajal, ko je že pomlad pred durmi, suhega goveda, temveč mu bo kupil vsaj slame, da ga preredi do nove krme in dobi pravično ceno za govedo. Tudi naše sestradano kmetijstvo je

treba prevleči do boljših časov. Najboljša in najnaravnejša pot bi bila odgoditev vseh kmetijskih plačil za nekaj let, da si kmet spet opomore in plača potem svoje dolgove.

Naši denarni zavodi, zadružni in nezadružni, morajo spoznati, da v sedanjem času pospešeno izterjavanje dolgov ni škodljivo samo za kmete, ker povzroča sramotno nizke cene kmetijam, temveč tudi zavodom samim, ker slabi vrednost njih kritja, odnosno intabulacij. Naš kmet je dobra in zanesljiva molzna krava, samo malo slame ji dajte, da se prestrada skozi huda leta.

Iz sprednjega članka se jasno vidi, da smo se potegnili že pred enim letom za ureditev tega perečega vprašanja. Takrat, ko nista čutila ne gospod M. I. iz Rakitovja ne «Kmetški list» potrebe pisati o tem. Če bi se bilo pričelo z reševanjem kmetijske prezadolžitve že takrat, bi bilo prihranjenih našemu narodnemu gospodarstvu mnogo, mnogo skrbi, časa in premoženja.

Minister Demetrovič o problemu kmečkih dolgov

Kratkoročni dolgovi se bodo spremenili v dolgoročne in obenem uredila obrestna mera

V Dugem selu se je vršilo preteklo nedeljo veliko zborovanje JRKD, ki sta se ga udeležila poleg mnogih narodnih poslancev — med njimi tudi slovenski narodni poslanec g. Zemljič — ministra gg. Pogačnik in Demetrovič.

Po otvoritvi zborovanja in predsednikovem pozdravnem govoru je minister g. Juraj Demetrovič v svojem govoru poudarjal, da je kmetstvo ljudstvo zaradi vsakdanjih skrbi za svojo zemljo in svoj obstanek tako zaposleno, da nima ne časa ne prilike, da bi se združevalo kakor ostali stanovni. Zaradi take osamelosti nima možnosti, da bi v javnosti uveljavilo svoje potrebe in zahteve. Vsak drug stan je boljše organiziran kakor kmetški. Zato so kmetje izpostavljeni vplivom ljudi, ki jih ščuvajo in hujskajo. Tudi v preteklosti so se vedno našli ljudje, ki so ščevali kmeta in ga vzgajali za upornika, da bi ga pokazali nezaupljivega nasprotnika kralju in domovini. Ti ljudje so pri tem računali, kako bi s pomočjo kmečke upornosti sami prišli do oblasti. Vsi upori so se končali tako, da je bil kmet tepen, njegov zapeljivec pa plačan s tem, da se je dokopal do še večje oblasti. Kmetje so danes v hudih stiskah. Po-

sebna težkoča je v tem, da našega blaga ne moremo spraviti v inozemstvo, ker si industrijske države, ki so doslej kupovale naše kmetijske pridelke, na vse načine prizadevajo, da bi se s podpiranjem lastnega poljedelstva osamosvojile.

Konverzija kmetijskih dolgov ne pomeni nič drugega nego izpremenitev kratkoročnih dolgov v dolgoročne, da bi tako lahko dolžniki kesneje, ko se bodo časi zopet izboljšali, izpolnili svoje obveznosti. Obenem se bo uredila obrestna mera, da tako kmet ne bo več izroččen oderuštvo. Pri vsem tem pa je treba postopati zelo previdno, ker ne gre samo za kmeta dolžnika proti banki, marveč tudi za koristi vlagateljev. Treba bo najti zlato pot, da kmet ne ostane brez zemlje in kruha. Če bi vladale urejene gospodarske prilike, bi se dalo to vprašanje urediti z večjim posojilom. Toda dandanes, ko so gospodarske razmere povsod enako težavne, na to ni misliti. Zato pa je zdaj država predvsem poklicana, da pomaga tam, kjer je pomoč najnujnejša, a zato ima tudi pravico, da zahteva od vseh državljanov, da so solidarni in da vsi doprinesejo svoje žrtve za skupno blaginjo.

Zborovalci so sprejeli besede ministra g. Demetroviča z velikim odobravanjem. Prav tako so pritrdili tudi ministru g. Pogačniku, ki se je pridružil predgovornikovim izvajanjem in naglašal potrebo čim tesnejšega sodelovanja v novi politični stranki.

Naš zunanji minister o ženevskih razpravah

Naš zunanji minister dr. Bogoljub Jevtič se je vrnil iz Ženeve, kjer je zastopal našo državo kot prvi odposlanec in načelnik našega odposlanstva na zasedanju skupščine in sveta Društva narodov. Novinarjem je podal tole izjavo:

Pri ocenjanju pomena sedanjega zasedanja skupščine Društva narodov je treba upoštevati dvoje važnih dejstev; stojimo pred svetovno gospodarsko konferenco, ki se bo vsekakor vršila v začetku prihodnjega leta v Londonu, razorožitvena konferenca pa se bo sestala najkasneje v začetku meseca decembra. Takrat je pričakovati dalekosežnih odločitev.

MEDNARODNA JAVNA DELA ZA OMILJENJE KRIZE.

Vprašanje gospodarske krize in vprašanje razorožitve sta izostala iz razprav Društva narodov, s čimer je sedanje zasedanje gotovo mnogo izgubilo na svojem pomenu. Kljub vsemu temu pa so gotove okoliščine, ki jih je treba naglasiti toliko bolj, ker prav posebno zanimajo našo državo. V tem pogledu je zlasti treba omeniti sprejetje predloga, ki se nanaša na velika mednarodna javna dela zaradi zmanjšanja brezposelnosti in omiljenja gospodarske krize v Srednji in Vzhodni Evropi. Ta predlog obseza tudi znatna javna dela v naši državi. Od načrta, ki ga je predložila naša vlada, lahko omenim gradbo cest mednarodnega značaja v vsej državi, popravo železniškega omrežja, izgraditev pristanišča v Beogradu, zgraditev mostu preko Dunava, s katerim bi se dosegla najkrajša zveza z Rumunijo in s tem defenitivno ustvarila najkrajša železniška zveza Bordeaux-Odesa, tako zvali 45 sporednik. Ta predlog je izročilo Društvo narodov komisiji strokovnjakov, da ga pripravi za svetovno gospodarsko konferenco in postavi na njen dnevni red. Pri tej priliki moram izreči posebno priznanje francoski vladi, ki se je vsestransko zavzela za sprejetje in izvedbo našega predloga.

Gustav Strniša:

Greh in pokora

Martin je mirno stal poleg. Bled je bil. Oči so mu sijale. Glasno dihajoč je kmetom pripovedoval:

«Vendar sem ga dobil. Ta je požigalec, ki je upepelil že toliko naših domov! Dovolj dolgo sem oprezoval za njim!»

Martina so vsi poznali, saj je bil doma iz sosednje vasi. Bili so prepričani, da je podnetil tuji grbec. Pričeli so ga brcati, tepsti. Če ne bi bil prišel župan, bi ga bili linčali, tako so bili razkačeni.

Župan ga je odvedel s seboj.

«Bodite no pametni! Pustite me! Toliko sem požigalec kakor vi!» je prepričeval župana.

Starec ni odgovoril. Odvlekel ga je domov in ga zaprl v mračno čumnato. Za stražo je postavil svojega močnega hlapca.

Naslednji dan ga je izročil kot požigaleca prožnikom.

Časopisi so poročali v dolgoveznih člankih o Marnu.

Neki novinar ga je imenoval slikarja ognjenih barv. Prosiavljal je njegova umetniška dela, polna življenja in sile. Zaključil je, da je umetnik duševno obolet. Barve je izpopolnjeval, ko je požigal kmečke domove.

Marn je pa ždel med zidovi jetnišnice. Spočetka je menil, da se morajo vse mračne stene

in zidovi, med katerim je tičal, nad njim sesuti in ga zdrobiti, tako tesnost ga je tlačila.

Marna so zasliševali in ga vlačili k preiskovalnemu sodniku. On pa je navajal vedno isto, da je nedolžen, da je sam hotel preprečiti požar, razkrinkati zločinca.

V ječo so mu prinesli platno, čopiče, barve. Kot otrok se je razveselil barv.

Ko je ležal med tem železjem, se je pričel topiti kakor vosek na solncu. Vse trpko, sovražno je izginilo. Duša je postala mehka, voljna.

V tihi noči se je pa vse dvignilo proti njemu: stene, železni ljudje, vse, vse! Še posteljo je čutil. Stresla ga je na tla, se postavila na podi. ožnikove končnice. Nekaj nevidnega je tolklo po železni steni. Vse se je premikalo proti njemu. Železne stene so zabučale, železni ljudje so zarezali z železnim, ropotajočim smehom.

Na Marnovo srečo je bil preiskovalni sodnik njegov znanec.

Osumljenec mu je vse pojasnil. Sodnik je zaslišal tudi Martina. Dal ga je preiskati po zdravnikih za duševne bolezni, ki so izjavili, da se na Martinova pričanja ni zanesti, ker je duševno manj vreden človek.

Tako je prišel Marn zaradi nedostajanja dokazov iz zapora.

Ko je prestopil prag mrke ječe, se je rado vedno ozrl okoli sebe. Prvo minuto je vprašal samega sebe, ali je še tako na svetu, kakor je bilo prej.

Med hiralci.

Ko je slikar Primož zapustil ječo, je najprej obiskal svojega očeta.

Stari Marn je bil nekaj čevljar. Zivel je več let na deželi, kjer se je rodil. Kasneje se je preselil v mesto. V zakotni ulici je krpal ljudem čevlje.

Ko se je postaral, so ga sprejeli v hiralnico. Sin je skrbel za njegovo postrežbo.

Hiralnica je stala ob koncu mesta nad reko, ki se je penila globoko pod hišo.

Topel dan je bil.

Stari ljudje, zbrani na zagrajenem vrtu, so se zadovoljno greli.

Ženski oddelek je bil ločen z leseno pregrajo.

Skoro vsi so bili bleđi, z zmrušenimi lasmi, prepadeni, slabo oblečeni.

Eden med hiralci je bil visok, krepak možak s popolnoma belimi lasmi, bledimi, sivimi očmi, razodevajočimi praznino in mir. Zadovoljno je hodil po vrtu in žvižgal. Bil je vse življenje veseljak. Njegov edini poklic je bilo tičarstvo. Še zdaj je najrajši oponašal ptiče in se smejal kakor otrok, če je privabil k sebi krilatega pevca.

Dva hiralca sta igrala domino za gube. Starejši se je praskal po hrbtu, pačil obraz. Imel je polno izpuščajev. Njegove čelne kosti so bile na straneh močno izbočene. Tovariši so ga dražili, češ, da mu rasejo rogovi. Oči je imel krvave, nos pa ozek, stlačen. Njegov glas je bil trd, zamolkel. Rekali so mu Satan. Bil je brezobziren,

Tem bolj pa moramo obžalovati izgubo našega zaslužnega prijatelja, pokojnega ravnatelja mednarodnega urada za delo Alberta Thomasa, ki je s svojim prizadevanjem in s svojo iniciativo največ pripomogel, da je sedaj ta predlog na poti k ustvaritvi.

REVALORIZACIJA (POVIŠANJE) CEN AGRARNIH PRIDELKOV.

Komisija za proučevanje evropske Unije je sprejela priporočila konference v Stresi, zlasti ona, ki se nanašajo na gospodarska in finančna vprašanja. Tako n. pr. načrt konvencije glede revalorizacije cen agrarnih pridelkov. Na njen predlog je že sestavljena posebna komisija strokovnjakov pod predsedstvom francoskega narodnega poslanca in bivšega ministra Georgesa Boneta, predsednika konference v Stresi. Komisija bo v nekaj tednih izdelala vse potrebne podrobnosti glede organizacije in funkcioniranja sklada za revalorizacijo cen agrarnih pridelkov in sklada za stabilizacijo (ustalitev) valut srednjeevropskih in vzhodnoevropskih držav. Svoje sklepe bo predložila komisiji, ki se bo morala sestati v mesecu decembru.

Svet Društva narodov se bo zopet sestal proti koncu meseca novembra, da razpravlja o japonsko-kitajskem sporu. Takoj nato bo sledilo sklicanje izredne skupščine Društva narodov. Tako se bo v Ženevi istočasno vršilo več mednarodnih sestankov, na katerih se bo ponovno razpravljalo o vseh naštetih zadevah in vprašanjih. Lahko se smatra, da bo tvorilo izredno zasedanje Društva narodov celoto s sedanjim rednim zasedanjem. Četudi odseva iz govorov posameznih odposlancev dokajšen pesimizem in skrb za bodočnost Društva narodov, se je na letošnjem zasedanju število članov Društva narodov s sprejetjem Iraka in s ponovnim vstopom Argentine zopet zvišalo. Naša kraljevina, ki je vedno vdan in zvest pristaš Društva narodov, se lahko samo raduje in pozdravi vsak prirastek na moči in ugledu te najvišje mednarodne ustanove, v katero gledajo vsi mali narodi z velikim zaupanjem.

Med nadaljnjim razgovorom so novinarji stavili g. ministru še razna vprašanja, na katera je v glavnem odgovoril:

Važne so zlasti priprave za svetovno gospodarsko konferenco in sestava predlogov zanjo. Na njenem dnevnem redu bo tudi načrt za izvedbo velikih mednarodnih javnih del. Ta dela, ki se lahko smatrajo za dopolnitev sklepov na

bahaški, skop. Kar je priigran, je pograbil, shranil. Svoj čas je potoval mnogo po svetu. Še mlad je zašel med komedijante. Naposled je postal potepuh.

Slikarjev oče je bil visok, suhljat starec. Najrajši je ležal na vrtu v senci, ločen od drugih, spuščal iz pipe dim, gledal oblačke in se prepiral sam s seboj. Oči je imel globoke, lepe kakor sin, telo sloko. Nikoli ni mogel razumeti, kako da ima Primož grbo.

Ko ga je sin zdaj obiskal, je bil slabe volje. Njegovo lice je bilo trudno.

Odšla sta v starčevo ozko, zatohlo sobo.

Plesnivi zadah je Primoža neprijetno dirnil. Spomnil se je ječe, ki jo je bež zapustil. Odprl je na stežaj okno in globoko vsrkal zrak, struječ iz vrta.

«Razsrjen sem! Satan je nekje iztaknil star časopis. Vsem je čital, da si ti požigalec», je ren-talil oče.

«In vi ste verjeli?»

«Kdo bo verjel! Le skrbelo me je, ker te tako dolgo ni bilo blizu! Saj veš, da sem siromak. Če bi tebe ne imel, bi moral iti prosjačit. Tisto, kar tu dobim, je pičlo. Kljube pa nerad gladim. Ni vsakdo za ta posel. Pretrd tilnik imam! Zadnji čas mislim mnogo na smrt. Ne vem zakaj. Menda se res bliža. Ko ležem ponoči v posteljo, jo nenadno zasluhim poleg sebe. „Ne maram te še!“ ji rečem. Tako se prepirava. Zjutraj sem truden, bolan. Odpodim jo, a vsakikrat teže. Enkrat je ne bom več mogel odsloviti. Nekaj ti moram po-

SARGOV

Izmed 10 ljudi jih ima 7 zobni kamen

...dobi
ga pa lahko vsak!

Če je zobni kamen uničil zobe, je že prepozno! Kar ne more nobena zobna pasta, naredi Kalodont: on odpravi polagoma nevarni zobni kamen in ohrani zobe močne in zdrave. Pri nas je Sargov Kalodont edina zobna krema, ki ima v sebi sulforicinov oleat po Doktor Bräunlichu, in to ga dela tako zelo učinkovitega.

KALODONT

Proti zobnemu kamnu

konferenci v Stresi, so vseskozi večjega obsega in bodo mnogo pripomogla k pobijanju brezposelnosti neposredno v državah srednje in vzhodne Evrope, kar bo imelo ugodne posledice tudi za druge države. Gotovo je, da vprašanje razorožitve gospoduje nad vsem delom v Ženevi in težko je v tem pogledu kaj prorokovati. Prav tako pa je gotovo, da bo v teku zime prišlo do zelo dalekosežnih odločitev.

V Ženevi se je razpravljalo tudi o vprašanju narodnih manjšin. Na konferenci, ki se je vršila med zastopniki Male antante, Poljske in Grčije,

se je sklenilo, da te države ne morejo pristati na nikako razširjenje svojih obveznosti do narodnih manjšin, kolikor te obveznosti ne bi postale splošne in enakoveljavne za vse države.

**Ali si že član Vodnikove družbe?
Postani in ostani član
Vodnikove družbe!**

vedati! Ne stoj poleg mene! Si mar tujec, ki se us'avi le mimogrede?»

Sin se je vsedel.

Starec je nadaljeval:

«Ko sem bil še mlad fant, sem se seznanil na deželi s prijaznim dekletom čedne zunanosti. Bila je zdrava kmetica, jaz pa sem bil pač pokvarjen kmet. Rad sem jo videl. Poročil bi jo rad. Čevljaril sem dobro. Pa se je oglasil njen oče. Prepovedal ji je občeovati z menoj, ker sem bil prehud pijanec. Povedala mu je, da ni vse tako brez ničesar med nama. Zavrnil jo je: „Bolje, da imaš enega nezakonca kakor kup otrok in moža pijanca!“ Zapustila me je. Odšel sem drugam. Za njo je lazil tudi neki delavec. Poročila sta se. Kasneje je šel delavec v Ameriko. Vse ji je odpustil in skrbel za mojega otroka, kakor bi bil njegov.»

«Kje je zdaj ta moj polbrat?»

«Morda ga boš kdaj videl! Če bo v tiski, mu pomagaj! Menda je pa dobro preskrbljen. Danes mi je žal, da se nisem bolj pobrigal zanj. Niti ne pozna me. Njegova mati je živela zadnje čase na Krtini. Fant se piše Martin Skalar.»

Slikar se je zganil:

«Torej požigalec Martin je moj polbrat?»

Nato je hlastno vprašal:

«Oče, kako je z njegovo pametjo? On je vendar blazen.»

«Preden je bil rojen, je nastal v domači hiši požar. Nesrečno nezakonsko mater so komaj rešili. Bila je zelo opečena in že vsa omamljena,

ko so jo sosedge izvlekli iz hiše in jo položili na travo. Pri rojstvu bi bila novorojenec in mati skoraj umrla. Hud porod je bil. Sirota je bila v zadnjih mesecih, ko je nastal ogenj. Morda so te njene opeklina škodovala otrokovemu živčevju? Ne vem. Nisem zdravnik.»

Martin se je poslovil od očeta. Na mah mu je postalo tesno. Slutil je, da ga res zadnjič vidi živega.

Slepec.

Rotijinega nebogljenca-so krstili za Tomaža. Preden so ga odnesli h krstu, so vprašali Martina za otrokovo ime. Zagodrnjal je:

«Zaradi mene naj bo Antikrist, samo Martin ne sme biti!»

Dete je mirno trpel, le v svoji notranjosti je sovražil nedolžnega slepca, ker ni bil njegove krvi.

Mlada mati je zelo skrbela za svojega Tomažka.

Neko nedeljo je sedela z njim v naročju pred hišo. Pozdravil jo je zvoneč glas:

«Dober dan!»

Prestrašila se je, pogledala na stezo.

Pred njo je stal slikar Marn.

«Menda me še poznate», je govoril. «Saj se še spominjate tiste noči, ko ste bili tako žalostni in zapuščeni. Slikal sem vas. V globini svoje notranjosti sem obdržal vašo sliko. Čarobna je, a ni popolna! Prosim vas, sedite mi nekajkrat, da jo dopolnim!»

Gledal jo je otožno, proseče.

Politični pregled

Mednarodna politika se je zadnje dni lovila z nemško državo o «enakopravnosti» v oborožitvi. Nemčija se je nadejala, da bo našla pri Angležih popolno podporo, toda Macdonald je ostro in odločno zavrnil nemško nakano. Francoski ministrski predsednik Herriot je stavil nove predloge za rešitev razorožitvenega vprašanja in vlade velesil se sedaj posvetujejo o tem predlogu.

Notranja politika Nemčije stoji v znamenju hude volilne borbe, v kateri redno prihaja do krvavih pobojev med hitlejevci in nemškimi nacionalci. Nemški narod, ki bo moral 6. novembra že petič letos na volišče, je do dobra naveličan tega jalovega posla. Hitlejevci izgubljajo zaupanje širokih delavskih slojev in njihovi volilci baje trumoma uhajajo na levo, mešani pa k Hugenbergovim nacionalcem. V javnosti prevladuje mnenje da bo novi parlament tudi razpuščen, pa naj izpadejo volitve tako ali tako.

Vkljub temu pa hitlejevsko gibanje narasca v sosednjih državah, osobito v Avstriji in tudi na Češkoslovaškem, kjer pa je vlada prepovedala osnavljanje njihovih bojnih organizacij.

Na Madžarskem je prvič po dobrih 60 letih vlada v rokah ljudi, ki se ne morejo sklicevati na plemiške naslove. Po odstopu grofa Karolyja je prevzel predsedstvo vlade Gömbös, ki pa je, sodeč po njegovem programskem govoru v parlamentu, pristaš stare politike neokrnjene predvojnne Madžarske, in je zato njegova vlada rapoložena neprijateljsko predvsem do držav Male antante.

V Rumuniji je nastopila vladna kriza, iz katere predsednik Vaida Voevod ni vedel drugega izhoda, nego da je londonskemu poslaniku Titulescuju zopet poveril ministristvo zunanjih zadev. To imenovanje pomeni, da med Rumunijo in sovjeti ne bi prišlo tako lahko do sporazuma, kakor je kazalo. Gospodarske težave v državi so vsak dan hujsje. Velikopotezna razdolžitev kmetov se je popolnoma izjalovila, ker država pač od nikoder ni mogla dobiti onih milijard, ki bi bile potrebne za izvedbo tega zakona.

Razen gospodarske krize, ki seveda tudi Bolgariji ne prizanaša, trpi nesrečni bolgarski narod tudi pod samopašnostjo makedonstvujuščih. Vlada nima proti njim nobene moči in so ti prevratniki zlasti v zapadnih delih države iz-

ključni gospodarji. Makedonstvujušči se že nekaj let pobijajo med seboj kar javno po ulicah, v zadnjem času pa so hoteli tudi naše obmejne kraje vznemirjati s svojimi napadi. Budno oko naših varnostnih oblastev in ljudstvo, ki podpira oblastvene ukrepe, pa sta že v kali zadušila vsak napadalni poskus. Vendar je naša vlada morala v Soliji pismeno protestirati proti kršitvi miru na naših vzhodnih mejah.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

KMEČKI DOLGOVI.

V prejšnji številki smo objavili uradno statistiko o kmečkih dolgovih, kakor jo je sestavilo kmetijsko ministristvo po popisu teh dolgov. Ta statistika nam kaže, da je razmeroma najvišja zadolžitev kmetov v dravski banovini, zakaj povprečni dolg na hektar obdelane zemlje dolžnikov znaša v njej 5303 Din, v vseh ostalih banovinah pa polovico tega zneska in še manj. Te številke nam povedo seveda le, do kakšne višine so glede na obseg posestev zadolženi povprečno kmečki dolžniki v dotičnih banovinah. Ne podaja nam pa celotne slike zadolžitve, ker je izračunano le razmerje med dolgovi in zemljiščem dolžnikov. Taka statistika nam pokaže lahko prav visoko povprečno zadolžitev, četudi je število dolžnikov majhno ali obratno.

Zato je treba pokazati tudi razmerje med višino dolgov in vso kulturno površino. Iz nastopnega je videti, koliko znaša zadolžitev povprečno na hektar vse kulturne površine (njive, vrtovi, travniki, pašniki, vinogradi, sadovnjaki) v posameznih banovinah.

	v mil. ha	v mil. Din	na ha v Din
dravska	0.80	1045	1306
dunavska	2.66	1603	603
primorska	1.18	667	565
savska	2.25	958	425
drinska	1.46	601	412
zetska	1.31	407	311
vrbska	1.01	293	290
moravska	1.31	301	230
vardarska	1.72	197	115

Kakor se iz prednjega vidi, je vsa kultura zemlja v dravski banovini povprečno zadolžena z 1306 Din na hektar. Ta zadolžitev je v ostalih

banovinah neprimerno manjša. Niti v dunavski banovini ne doseže polovice tega zneska, v ostalih banovinah pa po večini le tretjino, četrtino in še manj. Te številke nam pa tudi pričajo, da je o prezadolžitvi moči govoriti predvsem glede razmer v dravski banovini.

PADEC ŽIVINSKIH CEN.

Zadnje tedne je opažati, da so že itak nizke cene živine še nadalje popustile. V koliko je to samo prehodni pojav, danes še ni moči presoditi. Vsekakor pa pomeni nadaljnja pocenitev živine prav nevarno poostritev sedanje krize kmetijstva in zasluži posebno pozornost, ker najnovejši padec cen menda ni samo posledica neugodnega tržnega položaja, temveč tudi posledica stiske za gotovino in novih plačilnih težkoč pri izvozu v Italijo.

Kakšen ogrožujoč obseg je že zavzel padec živinskih cen v zadnjih letih, vidimo, če primerjamo najnovejše cene na ljubljanskem živinskem sejmu (5. t. m.) z ustrežajočimi cenami v začetku meseca oktobra zadnjih let, kakor sledi (v dinarjih za kilogram žive teže):

	v o l i		
	I. vrste	II. vrste	III. vrste
1929.	10.50	9.50	8.50
1930.	10	9	8
1931.	8-8.75	8-8	3.50-5
1932.	4	3-3.50	2-2.50

	krave		teleta
	Jebele	klobasarice	
1929.	3.50-7.50	4-5	14-15
1930.	5-7	3-4	11-15
1931.	4-6	2.50-3.50	7-9.50
1932.	2.50-3.50	1-2	4-5

Cena prvovrstnim volom je padla v primeri z letom 1929. ali 1930. že precej pod polovico. Cena drugovrstnim volom je nazadovala celo na tretjino, cena tretjevrtstnim volom pa celo pod tretjino in skoro na četrtino. Občutno je nazadovala zadnja leta zlasti tudi cena teletom, ki znaša danes le tretjino one cene, ki je veljala pred leti. Najhuje pa so menda padle v ceni slabe krave za klobasarje, ki nimajo skoro nobene vrednosti več.

Sedanje razmere glede živinskih cen zahtevajo nujno pomoč. Čimprej je treba odstraniti vsaj one kvarne momente, ki neugodno vplivajo na cene, ki pa nimajo nič skupnega z naravnim razvojem tržnih razmer. Kakor se zatrjuje,

Bolno se je nasmehnila:

«Često sem mislila, kaj je z mojo sliko. Tako tolažilne so bile vaše besede. Še se vsega spominjam!»

Pogledal je slepega otroka in zamišljeno zmajal z glavo.

«Uboga mati!» je stisnil med zobmi.

Odslej je prišel nekajkrat v hišo.

Rotija je povedala možu, da jo slika neki slikar.

«Zakaj neumnosti?» se je jezil.

Ni mu odvrnila. Sedela je še dalje Marnu, da je sliko dovršil.

Prihajal je samo ob nedeljskih popoldnevih. Martina ni bilo nikoli doma.

«Samo še danes sem pri vas», je omenil umetnik, ko je prišel poslednjič slikat.

Baš je hotel pospraviti svoje reči, ko so se sunkovito odprla vrata.

Na pragu je stal Martin. Divje je gledal. Ko je opazil Marna, ga je spoznal, zaškripal z zobmi:

«Ta človek te lovi na svoje umazano platno? Ta mi je bil tedaj za petami.»

Stisnil je pesti in skočil k stojalu, hoteč raztrgati platno.

Pogled se mu je bežno ustavil na sliki. Odrevenel je. Lice je dobilo milejši izraz. Ustnice so mu zatrepetale. Pred seboj je videl svojo ženo. Drugačna je bila, kakor jo je gledal sam, vendar je bila ona! Zazrl je vso njeno srčno plemenitost, ki je ni znal najti v njenem obrazu,

bolest matere mučenice, ki je rodila nesrečno, slepo dete.

V očeh mu je zasijala solza. Zajecjal je:

«Lepa si! Kako si lepa!»

Sklonil je glavo in odšel proti vratom. Pograbil se je za senca, se okrenil in hripavo zakričal:

«Vse je laž, tudi tvoja lepota! Nocoj vse razkrinkam! Pomagal si bom, pa tudi vam!»

Zletel je na plan.

Slikar ni odšel domov. Sprehajal se je po polju, čakal noči. Martinove besede so valovale v njem. Begala ga je huda slutnja.

Ob mraku se je obrnil proti Krtini. Tiho je stopal po samotni poti med njivami.

V daljavi, kjer je stala Jerankina hiša, je zazrl luč. Približal se je in se ustavil za visokim drevesom. Sam ni vedel, kaj počenja. Kakor v polsnu je čakal. Njegovi živci so bili silno napeti.

«Kaj se godi z menoj? Zakaj čakam? Vendar moram čakati, moram!» si je šepetal.

Po stezi se je bližal človek. Spoznal je Martina. Pred domačo hišo je obstal in se ozrl okoli sebe:

«Nocoj bo vse končano! Videl sem sliko. Vem: ta grbec je vzel moji ženi dušo! Pokazal jo bo svetu. Meni naj ostane le njeno lepo, toplo telo brez duše! Ne maram ga! O, saj njena duša ni bila prav nikoli moja, nikoli! Stefanova je bila, kasneje otrokova, zdaj je grbčeva, a moja ni bila nikoli!»

Prišel je šariti za hišo in pripravljati slamo. V slikarjevi duši se je zasvetilo:

«Zato sem moral priti semkaj! Bratova misel me je prisilila, da zabranim njegov zločin!»

Martin je nadaljeval:

«Vse naj zgori! Žena, slepec, tudi jaz! Škoda, da je grbec odšel! Tudi njemu bi privoščil ta ogenj, v katerega sam skočim!»

Vzel je iz žepa škatlico z vžigalicami.

«Stoj! Tu me imaš! Zelel si me, prišel sem,» je kriknil Primož.

«Prekleti! Prekleti! Spet si tu, da bi mi zabranil požar, me ovadil!» je zahropel blaznik. S sklonjenim gorenjim telesom se je pognal proti slikarju.

Marn se ni premaknil. Z jasnim glasom je odvrnil:

«Nikoli več te ne bom izdal! Ti si moj brat!»

Martin se je stresel kakor moker pes. Zahripal je:

«To ni res! Lažeš, da bi se me znebil, pa se me ne boš!»

(Dálje prihodnjič.)

Raztresenost.

Profesor pride k prijatelju zdravniku, s katerim se začneta takoj razgovarjati. Čez nekoliko časa vpraša zdravnik mimogrede: «Kako pa je kaj s tvojo družino?»

Profesor pa nato: «Ojej! Brž pojdi z menoj, zakaj moja žena je padla v nezavest!»

je pričakovati, da bodo plačilne težkoče v prometu z Italijo kmalu odstranjene, ker se že vrše dotična pogajanja.

Sejmi

- 17. oktobra: Kočevje, Loka, Berače (Sv. Filip), Sv. Ema;
- 18. oktobra: Vojnik, Mozirje, Lukovica, Trbovlje, Radohova vas, Guštanj, Bohinjska Bistrica, Podsreda;
- 19. oktobra: Apače;
- 20. oktobra: Črenšovci, Dobrovniki;
- 21. oktobra: Sevnica, Celje, Cerklje, Izlake-Aržiše, Zubina, Dolsko, Mala Nedelja (samo za živino), Ziri, Črna, Lesce, Sv. Peter pod Sv. Gorami.

Tedenski tržni pregled

ZIVINA. Cene živini v Ljubljani so bile v zadnjem tednu za kilogram žive teže: volji I. 4 do 4.50, II. 3 do 3.50, III. 2 do 2.50; telice I. 4 do 4.50, II. 3 do 3.50, III. 2 do 2.50; krave I. 3 do 3.50, II. 2 do 2.50, III. 1 do 2; teleta I. 4 do 5, II. 3 do 4, prašiči špeharji 8 do 9.50 in pršutarji 6 do 7 Din.

HMELJ. Tudi v pretekli dobi se je živahno nakupovalo po cenah do 23 Din in visoko napitnino za kilogram. Za ostanek letošnjega pridelka, ki znaša komaj odstotek in ki je v čvrstih rokah, se zaman ponuja 25 Din za kilogram. V javni oznamovalnici se je do včeraj signaliziralo 1464 bal po 150 kv

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v valutah:
1 ameriški dolar za 57 Din;

v devizah:

- 100 nemških mark za 1356 do 1367 Din;
- 100 italijanskih lir za 292 do 295 Din;
- 1 ameriški dolar za 56.94 do 57.22 Din;
- 100 francoskih frankov za 225 do 226 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 169 do 170 Din;
- 1 holandski goldinar za 23 do 23.18 Din.

Vojna škoda se je prodajala po 189 Din.

Milka Adamičeva:

Zločinka

Paduba pa je predel svoje misli in se ni brigal za nič. Neka praznoba v duši ga je delala brezvoljnega. Včerajšnji dogodek ga sicer ni bogve kaj vznemirjal. «Čarovalci! Treba ju naučiti manir, potem bosta voinejši!»

Dospel je do Temnic, ki so posekane žalostno ležale pred njim. Bile so kakor po bitki in kakor vrsta grobov so se vrstili neenakomerno posejani štori, ki jih je obraščala suha in od solca ožgana trava.

«Lep denar se je dobil za les, škoda da ga ni več», je pomislil Paduba. «Sicer pa se je les pocenil da skoro ni več vredno sekati.»

V daljavi se je premaknila temna pika. Slabotno ženšče se je izluščilo iz praproti. Bržkone je nabiralo treščice, ki so ostale tu in tam.

«Dober dan, gospod!» je spoštljivo pozdravila Padubo, ki se ni zmenil niti za ženico niti za pozdrav.

«Ni napačen človek ta Paduba. Gorjan bi me bil že desetkrat ozmerjal, če bi me našel v svojem gozdu», je modrovalo ženšče. «Le čudno, da je Lojza tako vzelo po poroki. Kar spoznati je ni več. Pri takem človeku pa ji vendar ni sile. Dober človek je.»

Ni vedela, da je bil Paduba tako zaposlen s svojimi mislimi, da mu je ženšče deveta briga. Tudi ni bil babjeveren, da bi ga utegnilo to srečanje vznemirjati. Računal je v mislih, štel in

Kratke vesti

— **stanovitev osrednje zadrudne blagajne.** Predpreteklo sredo se je vršila v Beogradu seja glavnega odbora Glavne zadrudne zveze, na kateri se je med drugim razpravljalo tudi o načrtu kmetijskega ministrstva za ustanovitev osrednje zadrudne blagajne. Po načrtu naj bi imela osrednja zadrudna blagajna nalogo, oskrbovati zadrudge s cenanim kreditom. V glavnico naj bi prispevale poleg države in Privilegirane agrarne banke tudi zadrudge. Država naj bi vsako leto vplačala 25.000.000 Din (2500 delnic po 10.000 dinarjev), in sicer skozi 10 let. Imenovana banka pa bi se udeležila s tem, da bi odstopila blagajni posle z zadrudami v obsegu 100.000.000 dinarjev. Vplačila posameznih zadrud naj bi se ravnala po številu zadrudnikov. Vse delnice prav iste banke, ki so last zadrud, bi se razveljavile in bi zadrudge dobile delnice nove osrednje zadrudne blagajne. Banka bi v ustrežajoči višini znižala glavnico. Osrednja zadrudna blagajna bi imela vse prednosti kakor Privilegirana agrarna banka iz Državna hipotekarna banka. Nadzorovala bi poslovanje zadrud in zvez, ki bi pri njej najele posojila. Glavni odbor zadrudne zveze je po izčrpnih razpravi predlagal nekatere bistvene izpremembe načrta, zlasti v tem pogledu, da bi zadrudništvo samo dobilo v roke vse poslovanje osrednje zadrudne blagajne.

— **Prva kmetijska razstava v Kranju.** Pripravljani odbor zbira in pripravlja že dlje časa razstavno gradivo. Odseki so se s hvale vredno vnemo lotili dela. Tudi župani, razne podružnice in zlasti učiteljstvo pridno pomagajo pri trudopolnem delu na kmetih. Razstava bo zares pestra, kajti zastopane bodo izvzemši gospodarstvo in živinorejo, vse kmetijske panoge. Osnovni, kmetijskošolski pouk bo imel poseben oddelek. Zadnji čas je, da se zapozneli zanimanci oglasijo s pripravnim gradivom pri krajevnih zbiralcih, ker je treba gledati na to, da ne zaostane noben večji okoliš. Pozivljejo se zlasti številne kmetijske organizacije, da se čim bolj zavamejo za stvar. Ob priliki razstave bo v posebni predavalnici dolga vrsta kmetijskih predavanj, katerih spored je takle: V nedeljo 23. t. m. ob 7. uri: podlaga za uspešno kmetovanje (Sušič Josip); ob 9. uri: izbira, odbira in varstvo semenja (inž. Sadar Vinko); ob 11. uri: temeljni pogoji za dobičkonosno sadjarstvo (inž. Lukman Franjo); ob pol 15. uri: važnost domačega vrta in zelenjadar-

ODOL-zobna pasta temeljito očisti zobe, ne da bi škodila zobni sklenini. Posebno za kadičce je redno negovanje zob z ODOL-zobno pasto neobhodno potrebno.

stva (Humeck Martin); ob pol 16. uri: uporaba sadja na kmetih (Kafol Franjo); ob 16. uri: moderno travništvo (Sušič Josip). — V ponedeljek 24. t. m.: ob 9. uri: umetna gnojila v današnji krizi (Sušič Josip); ob 11. uri: dobičkonosnost in koristnost planinske paše (Lapajne Josip); ob 13. uri: pogoji za uspešno mlekarstvo (inž. Šabee Srečko); ob pol 14. uri: ravnanje z mlekom in mlečnimi izdelki v gospodarstvu (Pavlica Fran); ob 14. uri: brezalkoholna uporaba sadja (Lindič Josip).

— **Slaba letina grozdja v Dalmaciji.** V splitskem okraju se je pričela trgateg. Po nekaterih krajih je oklestila trto toča in pridelek bo 40 do 80 odstotkov manjši kakor druga leta. Vobče se bo pridelalo 30 odstotkov manj grozdja kakor lani.

DOPISI

DOBROVCE. Organizacija JRKD «Zdravjes». Minilo nedeljo smo imeli pri nas prav dobro obiskan članski sestanek. Navzočnih je bilo nad 100 domačinov, v organizacijo je nanovo vstopilo 48 članov. V treh poročilih so se razpravljala razna političnogospodarska vprašanja, kakor o organizaciji, združitvi občin, vprašanju delavstva. S prav živahno in stvarno razpravo je članstvo pokazalo velik smisel za takšna vprašanja. Se-

meril, a jasne slike ni mogel dobiti. Puška mu je malomarno visela na rami; jemal jo je s seboj bolj zaradi lepšega kakor za porabo.

Ob ozki poti med grmičevjem se je napotil spet v dolino, kjer je prekračil belo cesto in hotel po bližnjici v Zalog.

Baš, ko je hotel stopiti na ozko brv, ki je spajala travnik in cesto, med katerima je brbljala vodica, komaj vredna, da bi jo človek imenoval potok, je zagledal prihajati v smeri iz trga pismonošo. Držal je nekaj belega v roki in mu dajal znamenja, naj se ustavi. Paduba je počakal.

«Danes ste pa pozni», je menil, ko mu je poštar izročal bel ovitek, ki je bil očitno od Olge.

«Ah, gospod, pot me je vodila preko hribov in moral sem tu in tam namazati kolesa. Staramo se, staramo. V mladih letih mi je bila takale peč v zabavo, zdaj pa vedno bolj čutim noče.»

Paduba se ni hotel spuščati v daljši razgovor s starcem, mučila ga je radovednost, kaj neki mu piše Olga. Njena pisma so bila zelo redka, ker sta se itak pogosto videvala med tednom. Hlastno je pretrgal ovitek in uprl oči v goste neenakomerno namotane črke. V nekaj stavkih mu je vrgla vso nesrečo v obraz. «Premeščena sem kazensko. Skoro na konec sveta. Ali si moreš misliti večjo krivico? Kazensko. Davi sem mislila na to, da bi si prerezala žile, pa se res ne izplača. Le to bi rada vedela, kdo me je tako očrnil pri direkciji. Ali sem sploh storila kaj, da bi se

moglo tako postopati z menoj? Morda zaradi tistih izletov, ki sem jih naredila s teboj? Ali pa ima tu tvoja Lojza svoje prste vmes? Sploh, kako sem se mogla bratiti s človekom, kakršna si ti! Da nisem pomislila, da si ti druga polovica tvoje Lojze. Pišem ti v naglici pred odhodom na vlak. Ob eni se odpeljem. Ni ti treba vedeti, kam, dovolj je, da veš, da si le ti kriv vsega. Zbogom! Olga. — Edino, če ti odpustim, se oglasim z novim pismom.»

Paduba je strmel. «Olga premeščena...» Pogledal je na uro. Bila je šesta. «Ob eni je torej odpotoval brez slovesa, zgolj te čačke mi je namenila v slovo... Preklete!» Stisnilo ga je v goltancu, pogled mu je ostal na puški. Pritisnil bi na petelina in vsemu bi bilo kraj. Okrenil se je naglo in odšel nazaj v vas.

Lojza je urejala novo gredo na vrtu. Dekli je velela potrebiti z nje zadnjo salato, potem pa je sama prekopala in pregrabila mehko črno prst ter se pripravila, da vseje novo seme.

Čutila je neko tiho zadovoljnost pri tem delu, oči so ji sijale in izražale notranjo sladkost. Shujšani obraz je sklanjala nad pehar, v katerem je mešala drobno sivo seme. Ko je za holmom odzvonilo Ave Marijo, je bilo delo dovršeno. Šla je v kuhinjo po zalivalnico in nesla vodo h kapelici, ki se je držala levega ogla hiše.

«Uboge moje pelargonije, čisto sem vas pozabila», je šepetala. Marijin kipec v sredini se je jedva videl iz zelenja. Lojza je odmaknila dve fuksiji in se zazrla v voščeni obraz Marije.

stavile so se razne resolucije, ki jih organizacija pošlje na odločilna mesta. Tako dobro napredujemo in smo danes gotovo ena najmočnejših organizacij Dravskega polja.

SV. MARTIN NA POHORJU PRI SLOVENSKI BISTRICI. Po bliskovito se je raznesla dne 2. t. m. žalostna vest, da je preminil po kratki mučni bolezni g. Slavoj Dimnik, upravitelj banovinskega dečjega doma v Mariboru in tajnik Počitniškega doma kraljice Marije prinasa. Kmalu nato je že zaplapolala na našem gasilnem domu črna zastava. Leta 1928. je pripeljal pokojnik k nam westfalske otroke. — V kratkem času sta se mu kraj in pohorsko ljudstvo tako priljubila, da se je ustanovil leto na to na njegovo pobudo tukaj Počitniški dom. Vse ljudstvo ga je zaradi njegove prijaznosti in gostoljubnosti zelo spoštovalo. Njemu se moramo tudi zahvaliti, da je naš kraj pridobil dober sloves. Odkar imamo Počitniški dom kraljice Marije, je pridobil ta del Pohorja mnogo, mnogo, po tujskem prometu. Od tega časa dobivamo med sezono vsak dan pošto, ki jo vodi že več let g. Leopold Vorša. Zadušnica za pokojnika se je brala v župnijski cerkvi sv. Martina. Opravil jo je g. župnik Alojzij Zdolšek.

ZGORNJA SAVINSKA DOLINA. Nепrestano čitamo članke in razprave o razdolžitvi kmetov, a iz naše doline se ni še nihče oglasil. Obveščeni smo samo, da upniki, posebno oni iz vrst tako zvane opozicije, komaj čakajo 20. oktobra, ko prestande moratorij, da nas uboge kmete nato začno preganjati. Nihče v naših vrstah ne zahteva črtanja dolgov. Naše poslance pozivljemo samo na to, naj ukrenejo, da izide zakon s katerim bo dana zadolženim kmetom možnost v daljših in več obrokih poravnati dolgo e.

ZIRI. Sadna razstava je za naše razmere krasno uspela. Razstavljenih je bilo mnogo sort lepega in dobrega sadja, tako da so se obiskovalci čudili, kaj vse se dá pridelati. Precej priznani dobri sort je tudi v krajevnem sadnem izboru. Nekateri domače sorte so hvaležne. Večina starih sort pa je bolj preepiti z novimi rodovitnimi, dobrimi in trpežnimi sortami, ki imajo ugled in veljavo tudi v trgovini. Vidi se, da se bodo dali v našem kraju z primerno odbiro sadja kakor tudi nego in oskrbovanjem doseči lepi uspehi. Podružnici Sadjarskega društva je želeti, da koraka naprej na započeti poti. Razstavo je otvoril sreski ekonom Pečovnik, ki je imel dopoldne po otvoritvi in popoldne daljše predavanje.

«Pomagaj, Marija! Napravi tako, da bo še vse zopet dobro. Ti si storila že druge čudeže, izprosi tudi meni srečo... Saj moraš, moraš!» je skoro zavpila v srcu, «saj sem te kot dekle vedno krasila s cveticami. Ali si me pozabila, Marija? Ali nisem več tvoj otrok?»

Lojza je nepremično zrl. v Marijo, kakor bi pričakovala, da ji voščeni kipec odgovori. Zdelo se ji je, da se poteze na obrazu oživljajo, da se gibljejo ustnice, da se je za trenutek razlilo okrog njih nekaj grenkega.

A iz oči je sijala Devici brezmejná dobrota. In Lojza je pila ta pogled, hotela je vsrkati čim več moči za nadaljnje trpljenje. Čutila se je olajšana. In ko je zapuščala kapelico, skoro ni več dvomila, da bo zdaj res bolje.

Medtem pa so se zbirali novi oblaki nad nje-no glavo.

Paduba je prispel domov, ko se je spustila na dolino že trda noč. Med potjo se je bil ustavlil še v gostilni, kjer je na drobno premlel in preluhtal svojo zadevo. V srcu je kahal strašno jezo. Da bi bila imela žena pri Olgini zadevi kaj opraviti, tega sicer ni dobro verjel, zato se mu je videala preneumna. Toda Olga mu je predstavila Lojzo tako, da je čutil, da je vendarle žena kriva vse nesreče. Ko se je prikazal v vratih, je imela žena baš opravke v kuhinji. Vstopil je in zaprl vrata za seboj. Z nizkim glasom ji je zapovedal, naj odide v njegovo spalnico in ga tam počaka.

Cirkus Gleich pride v Ljubljano

Zastopniki vseh evropskih narodov kakor tudi odposlanci iz vseh delov sveta so prišli te dni v Jugoslavijo. Prišli pa so v miroljubni nameri, želeči nam pokazati svojo umetnost. Vsi ti ljudje nosijo s seboj ves svoj imetek. Postavljajo si šotore in stanujejo kakor v svojih tropskih domovini. Vsi tvorijo eno državo, malo kraljestvo, njihov nekronani kralj pa je Julij Gleich, «kralj cirkusov». Kaže nam največji cirkus, potujoče mesto.

Toda ne samo ljudje, temveč tudi živali, prava Noetova barka, tvorijo to krasno mesto na tisočih kolesih. Krasni eksemplari so stanovalci njegove velike menezarije. Od vseh teh vrst živali pa ne kažejo le posameznih posameznikov, temveč cele črede. Tu vidimo konje od najtežjih belgijcev do najmanjših shetlandskih ponijev, skupaj okoli 150 konj in 60 ponijev. Poslednje vidimo v vseh velikostih in šarenostih, drug je bolj dražesten od drugega. Pa sloni! Vsak cirkus ima svoje slone, pri tem pa ni glavno njihova velikost, temveč sposobnost v spretnostnem pogledu. Pri Gleichu vidimo le dobro krmiljene eksemplare, katerih dobrodušnost, spretnost in prevejanost stalno zabavajo občinstvo. — Gleich ima enega slona z originalnimi okli, kakor se ga le redkokje najde. V Evropi imamo le tri slone samce z okli takšne veličine. Gleichove delovne slone moramo občudovati pri skladanju dveh dolgih posebnih vlakov. Čuditi se moramo, kako so ti velikani spretni, urni, natančni in dobrodušni, ko počasi vlečejo za seboj vozove, težke po 17.500 kg, kakor da so to lahke škatlice vžigalic.

Gleichov živalski vrt nam razkazuje daje: dromedarje in dvogrbe kamele, zebre, mrože (spretno igralce), sveta indijska goveda in bike, pelikane, marabuje, severne medvede, lame, opice, tigre, leoparda, manj prikupne šakale in hijene, rjave in črne medvede, štorčije, sove, pritlikave koze, tako male, da jih z mirno dušo lahko postavimo na klavir kot okrasne figure, kozorogé, divje koze, morske opice, svinjske opice, kozje kamele, jaguarje, leoparda, vodnega konja (za katerega je bilo treba napraviti poseben voz z bazenom tople vode), dve štorčiji, ki sta v Genevi v levji kletki pognali v beg 20 levov, itd.

Zlasti moramo poudarjati, da ima Gleich obilico mladih živali, in to zato, ker je mogoče gojiti mladiče samo z najskrbnejšo nego, ljubeznijo

in potrpljenjem. Živalce, ki jih ne moremo pustiti pri materi, ker bi jih le-tá pojedla, ne iz požrešnosti ali hudobije, temveč iz ljubezni in strahu, da bi se utegnile njenim malčkom kaj zlega pripetiti, morajo zato krmiti iz steklenic kakor otroke itd. Samo ljubezen mora vzgojiti v živalskem vrtu naraščaj. Sicer pa znaša naraščaj 70 levov, starih od 14 dni pa do visoke starosti.

Najlepši živalski mladič je prav gotovo levov mladič. Smešno in ljubko je videti te dražestne stvarce, ko so pokrite z debelim, še povsem rrehkim mladim krznom. Gledajo nas sanjavo s svojimi modro se svetlikajočimi očmi. V cirkusu, kakršen je Gleichov, ne smemo gledati samo ogromnega živalskega vrta, temveč tudi hleve in vozove, v katerih prebivajo živali, kar je posebno zanimivo pogledati. Cirkus Gleich pride tudi v Ljubljano ter bo njegova prva predstava v ponedeljek dne 17. oktobra ob 8. uri zvečer. 973/N

DOMAČE NOVOSTI

* **Kraljev dar slepecem.** Kakor vsako leto, se je Njegovo Veličanstvo kralj tudi letos na dan slave Doma slepih v Zemunu z bogatim darom spomnil nesrečnih slepcev: dobili so torte, kolače in druge dobre reči. Prijetno iznenadeni zaradi bogatega daru z najvišjega mesta so se slepi zaščitenci zavoda presrečno zahvalili visokemu darovalcu.

* **Zakon o gasilcih.** Njegovo Veličanstvo kralj je sprejel v avdijenci ministra za fizično vzgojo g. dr. Dragana Kraljevića ter ga pri tej priliki pooblastil, da sme predložiti narodni skupščini načrt zakona o gasilcih.

* **Razvitje zastave Zveze vojnih invalidov kraljevine Jugoslavije.** Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander I. je blagovolil podariti Zvezi vojnih invalidov kraljevine Jugoslavije zastavo iz težke svile, ki bo blagoslovljena in razvita dne 6. novembra pri spomeniku kneza Mihajla v Beogradu. Zastavi bo kumoval Njegovo Veličanstvo kralj, svečanosti pa bodo prisostvovali predstavniki diplomatskega in častniškega zbora, predstavniki kraljevske vlade, vojaški atašeji raznih držav in mnogoštevilne vojne žrtve iz vseh krajev naše domovine. Zveza invalidov hoče razvitje zastave izvršiti na najsvečaniji način, in sicer v znak hvaležnosti svojemu pokrovitelju, kumu in darovalcu zastave. Zato bodo posebno mnogoštevilno zastopane vojne žrtve, da manifestirajo tako svojo hvaležnost, vdanost in neomažno zve-

Lojza je videla, da je zopet pil. Naročila je še dekli, naj ne pozabi namočiti fižola. Ko pa je stopala po stopnicah v zgornjico, ji je kakor blisk šinilo skozi možgane: «Njegova puška!» Obenem se je spomnila njegovega divjega pogleda. «Ne morem! Bojim se! Devica, pomagaj!» Že je urno okrenila korak, zbežala iz hiše ter tekla čez travnik na njive, kjer se je potopila med gosto turščico. Sreče ji je razbijalo, da je glasno čula njegove udarce. Zrušila se je na ogromno rumeno bučo in tiho zajokala.

Paduba je besnel, ko ni našel Lojze v sobi. Dekla in mati sta zbežali k sosedu, pastirček se je zaril v seno do ušes, hlapec pa je bil kmalu po večerji odšel na vas med druge fante.

Sedaj se je že povsod glasno govorilo, da pri Padubovih ni vse v redu. A kdo bi se vmešaval v zakonske prepire!

«Se že uneseta! Mladost je vedno rogovilasta», so menili nekateri, drugi, ki so bili bolj hitri, pa so z nekako škodoželjnostjo naglašali: «Saj je hotela imeti gospoda, zdaj ga ima!»

Lojza je ždela v turščici. Nebo se je temnilo in rahel veter je pozibaval turšičina stebila. Ob slehernem močnejšem selestu se je Lojza zganila in kri ji je zastajala v žilah. Šele, ko se je prepričala, da ni nič, se je upala zopet mirno dihati. Enkrat se ji je zazdelo, da je slišala v smeri svojega doma glasen pok, kakor bi kdo ustrelil s puško. Znova jo je obšlo, da bi zajokala. Skoro ji je postalo žal, da je zbežala. «Morda bi ne bilo nič hudega, če bi bila ostala doma.

Umirila bi ga z lepo besedo. Zdaj pa gotovo besni... Uboga mati...»

Proti jutru je začelo rahlo rositi. Lojza je kljub poletni noči drgetala. Ko se je zdanilo, se je plašno napotila proti domu. Za hlevom je opazila ležati nekaj črnega. Stopila je bliže in zagledala domačega psa, ki je ležal zvit v klobčič s prestreljeno glavo.

«Ustreljen!» je zastrmela Lojza. Tedaj je zagledala na dvorišču koleselj, ki je bil kljub zgodnji uri potegnjen izpod kolarnice. Paduba se je odpravil. Počakala ga je za hlevom. Ko je zdirjal koleselj, je šla v hišo in zakurila ogenj v peči. Mraz ji je lezel po hrbtu. Skubala si je mleka in ga hlastno popila. Ob osmih je prišla mati z deklo, ki je imela vse obrobijene oči od joka.

«Pojdem, gospa! Ne bodite hudi, a jaz pri vas ne morem več vzdržati.»

Stekla je v kamro, poiskala nekaj obleke in jo zavila v culo.

Lojza ni niti malo ugovarjala. «Morda si se prehitro ustrašila», je bilo edino, s čimer jo je skušala zadržati. Ponudila ji je skodelico kave. Dekla jo je popila in ponovno zajokala. «Ah, saj vi ste dobri, gospa. V resnici vam povem, da se bojim za vas.»

«Kar pusti to, Janka, mlada si in take reči bolj črno gledaš kakor mi.»

(Dalje prihodnjic.)

stobo za svojega kralja in voljo, da hočejo trdno in močno Jugoslavijo. Ob tej priliki se bodo kot običajno zabijali v drog zastave zlati in srebrni žeblički, ki jih bodo poklonili v spomin razni dobrotniki invalidov, ustanove, patrijske organizacije in razne korporacije, katerih imena bodo vrezana v žebličke v latinici ali cirilici. Žebličke, ki jih bo dala delati Središnja uprava v Beogradu, bodo zabili darovatelji sami ali pa njih pooblašenci. Vso našo javnost pozivljemo, naj daruje žebličke in naj ne odpušča s praznimi rokami zastopnikov invalidov, ki bodo te dni v vseh krajih naše domovine zbirali podpise onih, ki mislijo darovati žebliček. Kdor bi bil morebiti prezrt, naj se javi neposredno oblastnemu odboru vojnih invalidov v Ljubljani ali pa odboru v svoji bližnji okolici, ter sporoči obenem, kako naj bo vpisano njegovo ime, in če bo sam zabil žebliček. Za žebliček naj blagovoli vsakdo žrtvovati vsoto, primerno njegovi družabni poziciji in gmotnim razmeram. Nabrana sredstva se bodo porabila za podporo najbednejših vojnih žrtev. Ker se invalidi le redkokdaj javljajo s prošnjami za prispevke, pričakujemo, da bo našel ta poziv vsestranski odziv v naši domovini.

«Franc Jožefova» grenčica je nad vse ugodno vplivajoče izdajalno sredstvo.

* **Ponarejeni tisočaki.** Narodna banka kraljevine Jugoslavije objavlja: Ker so se pojavili ponarejeni bankovci po 1000 Din stalne izdaje, katerih opis je bil v dnevnih objavljanih 25. oktobra 1931., je Narodna banka izvršila do konca februarja pretisk svojih bankovcev po 1000 dinarjev z okroglo rozeto. Sedaj pa so se pojavili v prometu tisočaki s ponarejeno rozeto. Glavni znaki za njeno spoznanje so: 1. V prvi vrsti napis «Jugoslavije» z zelo debelimi črkami, 2. netočnost črt na risbi, 3. nejasni obrisi Karagjorgjeve slike in 4. pomanjkanje reliefa pri črkah na lju bankovca in vdolbine na hrbtu.

* **K vprašanju razdolžitve kmetov** smo prejeli in še vedno sprejemamo številne dopise mnenj in predlogov, ki bodo že te dni obravnavani v narodni skupščini, o čemer bomo že lahko poročali v prihodnji številki. Zaradi skromnega obsega lista ne moremo priobčiti niti najznačilnejših dopisov. Zato smo sklenili zaključiti te razprave. Bodite uverjeni, da so medtem tudi naši narodni poslanci dobro proučili ta vprašanja in bodo stavili vladi take predloge, da bo kmetu kolikor je sploh mogoče pomagano, do čim se bodo ščitile tudi življenske pravice ostalih stanov.

* **Gostilničarske težnje.** Prejšnji teden je bil občni zbor ljubljanske gostilničarske zadruga pod predsedstvom načelnika g. Franca Kavčiča. Iz tajniškega poročila, podanega na zboru, naj navedemo nastopno: Takoj ob pričetku leta se je zadruga že tretjič pritožila zaradi takratnih registrov na finančno ministrstvo, razen tega pa tudi na ljubljansko občino in finančno direkcijo. Registri so sicer odpravljeni, uvedena je pa trošarinska taksa, ki ne more zadovoljiti zlasti malega obrtnika in se zato zadruga pogaja zopet za prejšnji sistem. Če bi pa vlada na to ne pristala, zahteva zadruga revizijo točilnih 'aks. Glede nekdanje davčine na nočni obisk gostov je zadruga pri mestni občini ljubljanski ugovarjala brez uspeha, ker je občina uvedla takso na računke lističe. Tudi za znižanje cen električnemu toku se je zadruga zavzemala pri mestni občini ter dosegla vsaj nekaj. Mnogo se je zadruga tudi trudila, da bi zvečer ne bilo dovoljeno na velesejmu točenje pijač. Trud je bil brezuspešen. Upravne opravke je prav zelo zvišalo zidanje Gostilničarskega doma kakor tudi ureditev šole in njenega pričetka in uprave v lastnem domu. Navzlic vsem prizadevanjem zadruga se je število točilnic v Ljubljani v letu 1931. zopet zvišalo za 16, tako je bilo v Ljubljani ob koncu minilega leta ogromno število 303 obratov, v katerih se točijo alkoholne pijače. Pri raznih oblastvih se je odbor trudil tudi glede zavarovalnine delavstva, zlasti natakarstva, da se zopet vrne iz se-

danjega 12. v 8. razred. Šele zadruzi vedno nakolnjeni minister g. Ivan Pucelj je ustregel tej upravičeni želji, da so se dajatve delodajalcev primerno zmanjšale. Število združnih članov je naraslo na 303, vajencev je bilo pa 44. Raznih osebnih in pismenih posredovanj v korist stanu in obrambo njegovih pravic je bilo v teh hudih časih seveda ogromno, kar je dalo silno dela združnim upraviteljem; zato je tudi naraslo delo v pisarni, ki komaj zmaguje svoje posle. V letu 1931. je pobrala smrt člane in članice: Novakovo Franjo, Josipa Cotiča, Frana Bučarja, Ano Mrakovo in Petra Stepiča. — Na zborovanju se je razvila pri slučajnostih prav živahna razprava o prevelikem izdajanju dovolitev za točilnice, nadalje zaradi policijske ure na velesejmu in o drugih perečih zadevah.

* **Kam vodi skrivanje gotovine.** V nepoučenih krogih se širijo zadnji čas najrazličnejše govorice o nameravani dvajsetodstotni premoženjski oddaji, odnosno dvajsetodstotni zaplembi hranilnih vlog in slične gorostastnosti, ki jih razsodni človek takoj spozna kot neumne govorice, zakaj že najpreprostejši račun nam pove, da kaj takega sploh ni mogoče izvesti, če tudi bi obstajal kak načrt, ki ga pa ni. Vse te vesti so menda v zvezi z namero, ki se pripravlja proti skrivanju denarja. Čedalje hujša stiska za gotovino kliče po potrebnih ukrepih zoper nepotrebno skrivanje denarja. Zato se v zadnjem času množijo zahteve prizadetih, naj se napravi temu skrivanju konec. Kakor čujemo, dobiva ta misel jasno obliko. V svrhu vzdrževanja denarnega trga naj se izvrši pregled vseh dinarskih bankovcev. Ob tej priliki naj se vsem tistim, ki skrivajo doma brezplodno več denarja, kakor ga najnujnejše potrebujejo za tekoče posle, odtegne primeren odstotek v izmeri do 20 odstotkov. Od odtegljaja naj se izvzame oni denar, ki ga imajo denarni zavodi v svojih blagajnah. S takim ukrepom bi v najkrajšem času dosegli popolno likvidnost (dovolj gotovine) na denarnem trgu s posledico, da bodo denarni zavodi lahko zopet neomejeno izplačevali hranilne vloge, poleg tega pa tudi primerno znižali obrestno mero in bodo celo prišli v položaj, nuditi nujno potrebne in varne kredite. S tem bo odstranjena najhujša ostrina gospodarske krize, dana pa bo tudi možnost za hitrejši povratek boljše konjunktore. Glavni pogoj za poživitev gospodarske delavnosti je namreč, da imamo dovolj in cenega kredita. Ta načrt torej nikakor ne obseja premoženjske oddaje, še manj seveda kake zaplembe hranilnih vlog. Nasprotno, z njegovo izvršitvijo bi se skrili denar zopet vrnil naravni njegovi vlogi in predvsem ščitil onega, ki ima svoj denar v denarnem zavodu in s tem koristi splošnosti. Pač pa je za vse gospodarstvo škodljivo početje ljudi, ki brez potrebe skrivajo denar doma in ga tako odtežajo prometu. Pregled novčanic bi bil važen tudi zaradi tega, ker je precej naših novčanic v inozemstvu, kamor so jih spravili ljudje po tihotapski poti, zakaj izvoz novčanic je prepovedan.

Za jesen in za zimo

preskrbi zase in za svoje pravočasno površnike, suknje, obleke, perilo, izdelano v lastni tovarni «Triglav». Stalno v zalogi vse vrste inozemskega in tuzemskega sukna in hlačevine. Vse si lahko za malo denarja nabavite pri trdki

Josip Olup, Ljubljana
Stari trg št. 2 (na vogalu) Kolodvorska ulica št. 8

* **Črni premog v Koških.** Znani rudosledec g. Ferdinand Ošlak je nedavno odkril v Koških pri Mariboru obsežna nahajališča prvovrstnega črnega premoga. Strokovnjaki so si nahajališča ogledali ter proglasili, da je revir tehnično in trgovsko najboljši in najugodnejši v Evropi. V naši državi še nimamo rudnika črnega premoga, čeprav so odkrili njegova ležišča tudi na jugu. Naš uvoz izkazuje prav mnogo milijonov za uvoz takšnega premoga, ki je mnogim industrijam nezogibno potreben. Če bi se spričo današnje denarne krize vendarle posrečilo uresničiti te na-

črte, bi Maribor dobil premogovnik, za katerega bi nas zavidala vsa Evropa. Delo bi dobilo na stotine brezposelnih rudarjev in delavcev, sosedne države, ki razpolagajo le z rjavim premogom, bi pa spričo cenejših prevoznih stroškov rajši uvažale črni prelog od nas, kakor iz Nemčije in Anglije.

* **Zlatnik iz dobe kralja Matjaža.** Kakor poročajo iz Garešnice, so delavci, zaposleni pri poljskem delu, pri kopanju naleteli na zlatnike iz dobe ogrsko-hrvatskega kralja Matije Korvina. Tudi lastnik zemljišča sam je našel dvanajst zlatnikov s podobo istega kralja.

* **Vinski zakon in kletarski vedež,** je knjiga, ki jo je priredil ter letos izdal in sam založil Andrej Zmavc, direktor vinarske šole v poklju in vršilec dolžnost. kletarskega nadzornika za dravsko banovino. Ta knjiga je brezdvomno prav sedaj, ko prične sezija, za vinogradnike, vinarske in kletarske zadruga, gostilničarje in trgovce z vinom zelo potrebna, ker jim je važen kažipot pri kletarjenju, kakor določa to vinski zakon. V posebnem delu knjige je zelo važno poglavje o posebnih postopkih pri kletarjenju po vinskem zakonu glede okisanja in razkisanja vina, o pomenu žvepla in slakorja v kletarstvu itd. Tudi poglavje o vinskih boleznih in napakah je zelo dobro obdelano, ker je natančno opisano njihovo pojavljanje, preprečevanje in zdravljenje. S posebno pozornostjo obravnava pisec tudi snov glede čiščenja vina. Knjiga je zelo priročna, poljudno pisana in ji tudi ne manjka znanstvenih razlaganj. Knjigo najtopleje priporočamo. Knjiga je trdo vezana ter obsega 178 strani. Cena ji je 50 Din.

* **Kaj napravi vse «Odol»?** «Odol» ne čisti samo zobovja in ga ohrani zdravega, temveč njegove sestavine čistijo in svežijo tudi vso ustno duplino in dajo prijeten vonj. Po posebno važni lastnosti in moči prepoji «Odol» s svojimi anti-septičnimi snovmi vse sluznice ust in nas obvaruje tako za več ur pred vsako nevarnostjo bakterij in pred vsemi procesi razkrajanja, ki bi drugače brez obrambe gotovo uničili zobovje.

* **Cerkveni strop se je zrušil na vernike** v Brestu pri Karlovcu preteklo nedeljo, ko se je vršilo običajno proščenje. Zgodilo se je to med službo božjo. Mnogo ljudi je bilo lahko, znatno število pa težko ranjenih.

* **Nevaren požar po strelji.** Strela je pretekli ponedeljek udarila v poslopje Franca Kandareta posestnika v Danah. Kmalu so dospeli pudobski gasilci z dvema brizgalnoma, njim so sledili gasilci iz Starega trga, nato pa so prihiteli s svojo motorko še gasilci iz Loža. Štiri brizgalne so vsipale na požarišče močne curke vode, da je bil požar v kratkem času omejen in del poslopja rešen. Posestnik trpi znatno škodo, ker mu je pogorel ves hlev, držeč še hiše, v katerem je imel šest glav živine in na podstrešju polne zaloge sena. Enega vola je strela tako hudo oplazila, da so ga morali takoj na mestu ubiti. Ostalo živino so pa z velikim naporom zvelikli na varno. Domača je postal žrtev strele tudi posestnikov sin Franc, ki je bil baš v hlevu in ga je vrglo s takó silo ob tla, da se je komaj še po vseh štirih rešil. Kašča, polna žita in koruze, je popolnoma unčena. Nadalje je zgorelo še veliko parov čevljev, več usnja in vse čevljarско orodje, ker je imel starejši sin v podstrešju čevljarско delavnico. Škodo krije zavarovalnina le delno.

* **Neurje.** Prejšnji ponedeljek je zanetila med silnim nalivom strela v Veliki Dobravi pri Višnji gori požar, ki je upepelil posestniku Francetu Kralju kozolec, v katerem je imel shranjeno skoro vso letošnjo krmo in slamo. Vrli višnjegorski gasilci so hiteli k požaru v največji plohi, a je požar že opravil svoje. Skrbeti so morali le, da ogorki niso zanetili ognja na sosednjih, s slamo kritih stavbah. Pogorelec je zavarovan za štiri svoje stavbe le za 7000 Din.

* **Požar.** Prejšnji teden se je vnela od železnih cevi lesena stena Plesceve hiše. Ker so v bližini tudi druga poslopja, krita z leseno streho, je bila velika nevarnost, da zgore vsa vas. Da se

je požar omejil, se je treba zahvaliti gasilcem iz Ljubnega, ki so bili v pol ure na kraju požara, čeprav so oddaljeni od Luč 10 km, nadalje učitelju Masatu, orožnikom in marljivim domačinkam, ki so s pridnim donašanjem vode požar toliko omejile, da se ni pred prihodom gasilcev iz Ljubnega razširil na druge poslopja.

* **Nesreča z orožjem.** 20letni kovaški pomočnik Anton Slabe iz Podsmreke se je igral s flobertovko, ki se sprožila in mu je naboj desno roko precej poškodoval.

* **Petdeset pitanih bikov v plamenu.** V hlevu gostilne «Kruna» sredi Belovara je nastal požar. Na podu je bilo veliko sena in slame, zato se je požar naglo širil in je v najkrajšem času bil ves hlev v plamenu. Ker je bil sejmski dan, je bilo v hlevu okoli 50 pitanih bikov, nakupljenih za Malto. Plamen je dosegel tudi več bikov, ki so v paničnem strahu začeli tuliti in divjati, tako da je bilo gašenje zelo težavno, ker je obstajala smrtna nevarnost za reševalce. Večino bikov so rešili iz gorečega hleva, najst pa jih je bilo tako hudo opečenih, da so jih morali takoj poklati. Gostilničar in italijanski trgovec trpita znatno škodo.

* **Vlom v Zagorju.** Prejšnji petek se je po Zagorju raznesla vest, da je bilo ponoči vlomljeno v poslopje občinskega urada ob glavni cesti. Neznani vlomilci so s ponarejenimi ključi odprli hišna vrata, v pisarni občinskega urada so pa s svinjskimi škarjami navrtali jekleno blagajno. Napravili so v njej precej veliko luknjo ter odnesli približno 19.000 Din občinske gotovine. Zanimivo je, da so vlomilci poskušali svojo srečo tudi v Sokolskem domu, kjer so našli zjutraj vrata vseh prostorov odklenjena. Vlomilci so iskali denar, a ga niso našli. Drugega niso odnesli nič. Vse kaže, da so bili svedrovcu tujci, zakaj domačini dobro vedo, da v Sokolskem domu ni denarja.

* **Nesrečen vasovalec.** V Dobruški vasi v Škofjanski občini je šel mlad čevljar iz Stare vasi vasovat k zali mladenki. Splazil se je v dekletovo stanovanje, toda lepote ni bilo doma, pač pa je bilo čimprej pričakovati njenega povratka. Ali namesto nje je vstopil v čumnato neznan moški, pred katerim se je čevljar skrnil pod posteljo. Moški, vsekakor domačin, je vasovalca silovito pretepel in ga naposled nezavestnega zavlekel pred dekletovo kamrico. Vasovalec je nezavestno ležal na hladu do 4. ure zjutraj in so ga šele nato prepeljali v novomeško bolnišnico.

* **S koso ga je prebodel.** Pri Leskovarju v Selcih pri Spodnji Polskavi so praznovali na Mihaelovo gospodarjevo godovanje, na katerem sta bila poleg drugih tudi dva mlada fanta iz sosedne Kukave, France Kovačič in Gustin Cafuta, stara okrog 20 let. Ko so se godovniki ponoči razhajali, je prišlo med Kovačičem in Cafuto, ki sta bila sicer najboljša prijatelja, do prepira. Na dvorišču sta se spoprijela. Ker je visela na klinu pred hlevom gospodarjeva kosa, jo je pograbil Cafuta ter jo zagnal Kovačiču v hrbet s tako silo, da je pogledala na trebuhu iz telesa. Napadalec je kljub pijanosti uvidel svoje strašno dejanje in je hitel domov, da se poslovi od matere ter jo prosi odpuščanja. Hudo ranjeni Kovačič je vlekel koso iz telesa ter si je pri tem razrezal dlani na obeh rokah, kose pa ni mogel izvleči. Na njegove obupne klice je prišel iz hiše gospodar ter mu izdrl koso, tedaj pa se mu je vliila iz rane kri in je namestu izdihnil. Cafuta se je sam prijavil sodišču.

* **Sramotno klanje na veselici.** Prejšnjo nedeljo so imeli v Močvirju (občina Bučka) gasilci veselico. Na prireditvi, na kateri sta bila tudi 19letni Golobov Jože iz Guree in 22letni Franc Selak iz Bučke, ki pa se je obnašal zelo nemirno. Srd si je ohladil nad nekim fantom, kateremu je pričel deliti zausnice. Na opozorilo, naj se obnaša na gasilski veselici spodobno, se je Selak besen zagnal v Golobovega brata Ivana. V kritičnem trenutku je priskočil Ivanu na pomoč mlajši brat Jože, ki je zagrabil s svojimi močnimi rokami Selaka krog pasu in ga nesel na nje-

gov sedež za mizo. Vse bi bilo s tem končano, da nista bila v sobi navzoča dva stara Jožetova sovražnika, Janez Kotar in Emil Kotar, sinova dveh posestnikov iz Gorenjih Radulj, ki sta takoj pričela lomiti stole in z njihovimi nogami udrihati po Jožetovi glavi, ki je bila na mah zalita s krvjo. Da bi se ranjeni Jože ubranil divjih napadalcev, je potegnil iz žepa nož. Naposled je posegel v pretep še Selak, ki je onemoglemu Jožetu Golobu zasadil odzadaj v levo ramo blizu vratu nož in mu prizadejal strahovito, 12 centimetrov globoko, smrtno nevarno rano. V smrtnem strahu je fant zbral še toliko moči, da se je iztrgal napadalcem in jim ušel. Doma se je zgrudil in obležal nezavestno. V takem stanju je bil nato pripeljan v novomeško bolnico. Tudi drugi pretepači so dobili hude rane. Janez Kotar je precej oklan in ima prerezane žile na levem zapetju, da ne more levice nič porabljati. Prepeljali so ga sicer za enkrat domov, a bo moral najbrž iskati zdravniške pomoči. Franc Selak je obrezan po rokah, hrbtu in glavi, kjer ima posebno dolgo rano. Emil Kotar pa je dobil po rokah šest precej občutnih ran in le on je šel sam lahko domov. Kako so se klali in topli, priča dejstvo, da so bili tudi drugi ljudje krvavi, dasi so se umikali, kolikor so se le mogli. Krvave so tudi stene sobe, kjer so se spopadli, in strop. Letošnji mošt je močan, kakor že dolgo ne. In mirni ljudje naj s prekrizani gledamo, kakšne bodo koline zlasti po vinskih krajih!

Pri nagnjenju k maščobi, protinu, sladkosečnosti izboljšuje naravna «Franc Jožefova» grenčica delovanje želodca in črevesa ter trajno pospešuje prebavo. Raziskovalci na polju zdravniške vede o presnavljanju zatrjujejo, da so dosegli s «Franc Jožefovo» vodo sijajne uspehe. «Franc Jožefova» grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

* **Tatinski potepuh.** V okolici Kozjega se je zadnje dni potepal približno 40 let star moški, ki je izrabil odsotnost domačih pri posestnici Frančiški Leskovškovi v Podpeči, ki so bili takrat zunaj na polju. Nepridiprav je vdrl v hišo in ukradel iz nezaklenjene skrinje nekaj čez 2300 Din gotovine, nato pa jo jadrno odkuril. Kakor pripovedujejo ljudje, je krenil v smeri proti Sevnici. Drznega tatu, ki se je izdajal ponekod za pletarja, zasledujejo orožniki.

* **Junaki noži.** Prejšnjo nedeljo je bila v Šutni pri Stari Loki otvoritev nove gostilne. Zbralo se je mnogo mladine, ki se je v nekaljenem razpoloženju zabavala do noči, dokler razgreti duhovi niso povzročili na plesišču, ki je bilo na domačem skednju, pretepa z noži. V lase sta si skočila Gorjanc Lovro iz papirnice in delavec Starman Janez iz Stare Loke. Starman je dobil pol centimetra globok urez nad desno ključnico, Gorjancu pa se je zasadil nož v stegno leve noge, kjer ima globoko rano.

* **S kamenjem do nezavesti.** Prejšnjo nedeljo zvečer se je vračal skozi Rateče proti domu delavec Kavčič France, doma s Suhe pri Škofji Loki. Čim je prispel po glavni cesti, nekako sredi pota med Jenkovo in Tilhovo gostilno, sta zrasla iz teme pred njim dve postavi. V trenutku je nekdo udaril Kavčiča strahovito z ostrim kamnom po ustih. Napadenec se je brez besede zrušil v nezavestnem stanju na zemljo, iz ust pa mu je bruhnila kri. Toda napadalec s tem še nista bila zadovoljna. Eden izmed njiju je potegnil nož in pričel z njim obdelovati Kavčiča. Ko sta rokomavha mislila, da sta delo dosti dobra opravila, sta pustila ležati ranjenca sredi ceste, dokler ga niso našli ljudje in ga prenesli v bližnjo hišo, kjer so ga po daljšem prizadevanju spravili zopet k zavesti in poklicali zdravnika. Orožniki so aretirali Janka Križarja iz Zgornje in Jožeta Golarja iz Spodnje Senice. Oba sta kmečka mladeniča, ki pravita, da sta izvedla napad iz starega nasprotstva med fanti iz zgornjih in spodnjih vasi.

* **S krampom nad očeta.** Žalosten dogodek se je odigral preteklo nedeljo v Ploholvi družini v

Kukovi na Dravskem polju. Sin France in oče Jožef se že dlje časa nista razumela. Rečeni dan je prišlo med njima do prepira, med katerim je zgrabil sin kramp in udaril očeta po glavi, da mu je razbil lobanjo. Oče je ostal izprva v domači oskrbi, naslednjega dne šele pa so ga prepeljali v ptujsko bolnico, kjer so ugotovili, da so poškodbe smrtno nevarne in je le malo upanja, da ostane pri življenju.

* **Strel v osebni avto.** Nedavno se je vozil z avtom mariborski zastopnik tvrde «Zlatorog» g. Škerbec iz Ptuja proti Ormožu. Okoli 21. ure je privozil skozi vas Gorišnico, kjer je v bližini neke gostilne neznanec ustrelil v avto. Krogla je prebila streho in le sreči je pripisati, da ni bilo človeške žrtve.

* **Glavo mu je hotel odrezati.** K Rajberjevim v Policah pri Gornji Radgoni je prišel 9. t. m. zaradi pretepa že večkrat kaznovani 23letni Anton Zenger in zahteval pijače, s katero so mu tudi postregli. Zadrževal se je tamkaj do trde teme. Ker je znan pretepač ter na prigovarjanje Rajberjevih le ni hotel oditi, jim je postajal pravi strah v hiši. Sin France se je podal k sosedu viničarju Jakobu Kotniku in ga poprosil, naj gre z njim na dom ter pomaga odpraviti vsiljivega gosta. Kotnik je bil že legel k počitku, vendar je na prošnjo vstal ter šel z njim, oborožen z bikovico. Čim sta vstopila v hišo, je Kotnik pozval Zengerja, naj se odpravi domov. Zenger se sicer ni upiral, odšel pa je mračnega obraza in s sklepom, da se maščuje. Kotnik se je nato zadržal pri Rajberjevih še četrt ure, nato pa se je nič hudega sluteč namenil proti domu. Rajberjev France ga je spremil do vežnih vrat in jih zaprl za njim. Komaj pa je zaklenil, je zaslišal zunaj pretresljiv krik na pomoč. Šel je z materjo pogledat in našel nedaleč od vrat na pločniku Kotnika v mlaki krvi. Ranjenec je tarnal o bolečinah ki mu jih je prizadel Zenger. Medtem ko sta Rajberjeva spravila Kotnika v sobo, je Zenger z odprtim nožem v roki odhajal od hiše. Oddaljen kakih 200 korakov je srečal posestnika Franca Rajberja, ki se je pravkar vračal proti domu, in mu dejal: «Jaz sem pravkar Obaleku (Kotniku) odrezal glavo in jo vrgel v gozd.» Ves zmeden je prosil Rajberja, naj ga spremi k orožnikom toda le-ta se je upravičeno bal, da utegne tudi njega napasti. Zato se je umaknil domov. Nato je tudi Zenger šel svojo pot. Poklicani zdravnik je ranjenca, ki je imel v neposredni bližini levega očesa proti gorenjemu uhlju okrog 3 cm dolgo rano, obvezal in ga, ker poškodba izprva ni bila videti tako nevarna, pustil v domači oskrbi. Naslednjega dne okrog 7. ure zjutraj pa je Kotnik izdihnil. Sodna komisija je ugotovila, da je nastopila smrt zaradi krvavitve in poškodbe v lobanji. Kakor je že običajno, se tudi junak noža Anton Zenger zagovarja, da je bil napaden. V zaporu čaka na zaslužen kazni.

Ivan Albrecht:

Pet minut

Po obedu so šli vsi skupaj ogledat posestvo. Zenin je bil všeč ne le Marti, ampak celo sestrama. Ko jima je v živih besedah slikal prijetno, izpremembe polno življenje v vedno dobro idoči trgovini, sta kar medleli od nestrpnosti.

«In tudi zeninov ne bo manjkalo,» je netil žerjavico, «pa takih, ki res kaj veljajo.»

Pređen se je znočilo, so že bili trdno domenjani. Čim se Marta in Milian poročita, vstopita v njuno trgovino še obe sestri. Vsaka vložil svojo doto. Mati bo toliko sveta odprodala, da lahko vse tri izplača.

«Cena zdaj ni kaj prida —» je slednjič zaskrbelo Slotenko.

«Kaj tisto, ko bo pa denar tako dobro naložen!» so hitele vse tri hčere, da mati res ni mogla ugovarjati.

«Še sama pridem za vami, ko se nekoliko uredite,» jo je zmagovala otožnost in bojazen pred osamelostjo, a zenin Milan je zaploskal:

«Ali nisem rekel, da bo še mater zamikalo?»

Zvečer so zopet malo dalje posedeli, ko se je bilo treba domeniti toliko važnega. Milan ima v mestu že na ponudbo lep trgovinski prostor. Znanec, ki so ga lahkomišljeni otroci spravili v stiske in zagate, ga mu je oni dan ponudil. Cena je smešno nizka. Dvajset tisoč, pa ima za dve leti plačan trgovinski prostor in še krasno stanovanje poleg. Deset tisoč bi dal sam, drugo bi morda dala Marta. Saj ne bi niti omenil, pa je cena res tako ugodna, prilika tako izvrstna in vse kakor nalašč. Najel bi kar sam, a ima denar naložen v hranilnici s polletno odpovedjo. Pol leta pa taka prilika seveda ne čaka...

Materi je bilo tesno. Kakor ji je bilo hudo, je vendar tako občutila usodno odločilnost trenutka, da ni mogla molčati. Poklicala je ženina v čumnato in mu previdno razodela senco izza Martine dekliške mladosti.

«To me ne odvrne,» je brez slednje vznemirjenosti menil Milan, medtem ko je Slotenka v trenutku veselega olajšanja čisto prezrla zlokobni nasmešek, ki mu je za trenutek spačil lice.

«Če mislita oba tako zares, potem seveda ne morem ničesar drugega, kakor da vama voščim srečo in pomagam, kolikor vem in znam.»

V ginjenosti in občutju prevelike sreče so jo premagale solze, a Milan se je nagio vrnil k dekletom, kjer je Marta kakor olesenela čakala, češ:

«Kaj pa sedaj?»

«Kaj? Do kraja se moramo domeniti. Ali ne?» se je zasmel Milar in ta hip strožil zopet toliko zadrževanega veselja, da ga ni bilo mogoče ukrotiti še daleč tja čez polnoč. V radosti in voščilih so sklenili, da pojde Slotenka drugo jutro k trdnemu kmetu, ki že dolgo oprezuje za njenimi parcelami. Če pošteno plača, naj jih ima, Marta pa lahko potlej brž dobi denar.

Milan je počakal kar pri Slotenovih, dokler ni bilo urejeno, potlej pa sta se z Marto odpehala. Do velike ceste so ju spremljale mati in sestri, a ob slovesu je vsem šlo na jok. Vzlic temu se je Marta hitro razvedrila, toliko lepega in zabavnega je vedel povedati Milan. V mestu je bila kakor izgubljena. Vroče jo je izpreletavalo in venomer se je bala, da bi se ne izgubila.

«Milan,» je zaprosila, «vzemi denar rajši ti, da se kaj ne zgodi.»

Milan se ni branil. Hodila sta iz ulice v ulico, sama večna neskončnost se je zdelo Marti, dokler nista nazadnje zavila v udobno gostilno.

«Hvala Bogu,» je vzdihnila Marta, «zdaj sem pa že res trudna!»

«Temu se človek kmalu privadi,» jo je požel Milan po licu in naročil jedi in pijače. Silno gosposko in imenitno je bilo in Marta naprej in naprej tolikanj v zadregi, da so ji padle zdaj vilice iz rok, zdaj nož ali kozarec. Dekle je zardevala, natakariji so se muzali, Milan pa je vselej s kakšno prijetno šalo znal premagati zadrego. Nazadnje je plačal. Natakariji so mu je uslužno priklanjali, ko je zagledal tisočak.

«Pet minut boš potrpehala,» je nato šepnil nevesti Milan, «grem poklicat znanca zaradi tistega trgovinskega prostora. Samo pet minut, bova brž oba tukaj.»

Se par stotakov ji je stisnil v roko, češ:

«Da ne boš ta čas brez vsega —»

Marta je rdela:

«Pazi nase in hitro se vrni!»

Potem je čakala pet minut in uro in dve in tri, a Milana ni bilo. Počasi je jel dan ginevati, Milana pa le od nikoder. Slednjič je vprašala natakarija, kaj bi in kako.

Natakariji je skomizgnil z rameni in svetoval na policijo. Še toliko je bil prijazen, da je Marto spremil venkaj in ji na ulici pokazal stražnika, češ:

«Kar temu gospodu povejte!»

Marta je pravila in stražnik je poslušal in beležil. Bolj sta govorila, bolj so Marto zapuščale moči. Nenadno je omahnila in se onesvestila. Predramila se je v bolnici. Povedali so ji, da so Milana našli.

«Kje je vendar?» se je razveselila Marta.

«V ječi,» je mirno odvrnila bolniška strežnica. «On?»

«Saj drugega ne zasluži, le družina se mi smili.»

«Čigava?»

«Njegoval!»

«Ali je...»

«Seveda: pet otrok ima. In nič noče povedati, kam je del vaš denar.»

Marta je skozi solze zastrmela po sobi. V krčevitem joku se je streslo njeno telo.

Sledovi skupnega življenja na Portugalskem

(Iz zbirke A. C. Pires de Lima, Portugal, 1930.)

V Pitoesu, že na robu močvirnatih visokih planote, in sicer nasproti Gerezijanskemu pogorju, imajo posamezni posestniki premalo njiv, da bi pridelovali dovolj potrebnega žita. Potemtakem je treba napraviti polja iz lazov ali krčevine. V ta namen se ljudstvo snide v mesecu listopadu, da razpravlja in naposled odloči, kateri okoliš naj se izbere za prekopavanje, ker je pač zbog pičle tamkajšnje plodnosti nujno potrebno kolobariti.* Ko je zbor določil kraj, gre soseska, opredeli deleže, ki pripadejo temu ali onemu, in prične deliti plase prebivalcem kar po vrsti. Poprej pa še izbere ledino za cerkev: to mora prekopati in obdelati celokupna občina, a ves pridelek dati Bogu. To spominja grške in pozneje rimske šege, ko so delili zemljo na proge za ustanovitev mesta: pri tem se je za posameznike določal svet šele od onega deleža, ki je bil namenjen božanstvu.

Ko je novina prekopana, jo pustijo do velikega travna brez varstva, saj živina ne more storiti nobene škode. Ko pa svet ozeleni in zelišča poženejo, se zbere srenja vnovič in se zmeni glede čuvaja. Da odganja živino od posejanega polja, se postavi mož, ki se je v ta posel ponudil za najmanjše število snopov. Ta je odgovoren do žetve za vso kvaro, ki bi jo naredila čreda.

Zetev opravi vsakdo, kadar ga veseli, vendar v neprevelikih presledkih eden od drugega. Prevoz pridelkov pa je določen za vse na isti dan. Pred njim je namreč potreba ugotoviti, koliko je kdo pridelal: ta posel pritiče poljaku (poljskemu čuvaju) in dvema «sosedoma». Ves nažanjek primerno razložijo, rž v razstave, t. j. po pet snopov skupaj. Plačilo za paznika se mora namreč sorazmerno porazdeliti, zato je treba pravici in poštenju na ljubo točno dognati, kaj je ta ali oni v resnici pridelal. A. Debeljak.

* Ako kmet na svojih njivah pridelke menjuje tako, da seje n. pr. prvo leto pšenico, drugo ječmen, tretje deteljo, četrto sadi korun in potem vnovič znova od kraja prične, se imenuje to: kolobarjenje. Bartel pravi poleg tega: ometno gospodarstvo. Nisem pa si prav na jasnem, ali moj Portugalec — Rocha Peixoto: «Notas sobre Portugal» — ne misli morda na čredinstvo, gospodarstvo na čredinke, pri katerem se žitno polje pušča za nekaj let, 3 do 12, za pašnik.

PREKMURSKI GLASNIK

Zveza živinorejskih organizacij za svetlolasto govedo. Ustanovni občni zbor te Zveze, ki je bil dne 28. avgusta v Beltincih, je dokazal, da naši živinorejci v teh hudih časih niso izgubili upanja in trdne volje za napredek. Vse organizacije v srezih Murški Soboti, Dolnji Lendavi, Ljutomeru in tja do Sv. Lenarta v mariborskem srezu so bile zastopane po odposlancih. Prisotni so bili tudi vsi sreski kmetijski in veterinarski poročevalci, med njimi starešina živinorejcev gosp. Zupanc Martin. Da živinorejci hočejo resno delati za prosep vsega Pomurja, potrjuje dejstvo, da so se za ta občni zbor dobro pripravili in da so že pred

zborom pričeli delati. Tik pred ustanovitvijo Zveze se je vršil v dneh 26. in 27. avgusta dvo-dnevni praktični živinorejski tečaj v Beltincih, ki so se ga udeležile vse organizacije pasemskega okoliša. Občnemu zboru je predsedoval g. inž. Mikuž, bansko upravo pa je zastopal g. inž. Wenko. Zastopnik banske uprave je orisal dosedanje delovanje na polju živinoreje v okolišu novoustanovljene Zveze, za katero ima največ zaslug veterinarski svetnik g. Samec. Izvoljen je bil tale odbor: predsednik inž. Mikuž, podpredsedniki: Kūhar Štefan, Bobnar Tomaž, Bakan Štefan, blagajnik svetnik Samec, tajnik inž. Eiselt, odborniki: Zupanc Martin, Litrop, Ošljaj, Erjavec Šomen in Bako. Disciplinirancst organizacij, ki so po lastni inicijativi zahtevale ustanovitev Zveze, nam jamči, da Zveza ne bo životarila, temveč bo z vsemi močmi delala za napredek živinoreje in s tem za blaginjo vsega območja Zveze.

NAŠI NA TUJEM

SMRT V TUJINI.

Bruay (Francija), 25. oktobra.

Po šestih mesecih hudega trpljenja je umrla 21. septembra Jožefa Učakarjeva, žena Matevža Učakarja, v 40. letu starosti, doma v Lokrovcu pri Celju. Na zadnji poti jo je spremlilo Društvo sv. Barbare, ki ji je zapelo na grobu, in mnogo znancev. Naj počiva v miru, preostalim naše sožalje!

Naši rojaki v Ameriki. 61 letni Geo Kuhar v Clevelandu je bil znan prepirljivec. 17. septembra se je doma zopet sprl z ženo. V divji jezi je snel s stene puško, pomeril nanjo in otroke ter jim zagrozil, da bo vse postrelil. V strahu so žena in dva sina zbežali iz hiše, Kuhar s puško v roki pa za njim. Na cesti je zagledal stražnika in jo naglo ubral nazaj v hišo. Policija ga je hotela razorožiti in ga je pozvala, naj ji izroči puško. Kuhar se je pa uprl, zabarikadiral in začel divje streljati. Ranil je tri stražnike, naposled ga je pa krogla iz samokresa zadela v glavo in je bil takoj mrtev. — Dva dni pozneje se je v Clevelandu odigrala druga večja tragedija. Mladi Anton Bučan, ki je živ ločeno od svoje žene, je zadnje čase zopet začel zahajati k nji. Ko se je omenjenega večera Frančiška Bučanova, po poklicu gledališka igralka in je slovela kot lepota, vračala z obiska pri znancih domov, jo je na cesti počakal Bučan in petkrat ustrelil nanjo. Zadel jo je v trebuh in jo smrtnonevarno ranil. Ena krogla je oplazila tudi 11letnega Henrika Krajowskega, ki je stal v bližini. Po zločinu je Bučan brez sledu izginil. Oblastva domneva, da si je sam končal življenje. — V Pueblu, država Colorado, je umrla Frančiška Dremel, mati devetih otrok. Pokojnica je bila stara 50 let in doma v šentjurški župniji. V Ameriki je živela 30 let. — V Calumetu, država Michigan, je umrl eden najstarejših slovenskih naseljencev Josip Režek, ki je bil rojen v Bojanji vasi na Belokrajinskem in je prišel v Ameriko pred 46 leti. Star je bil 63 let. Zapustil je ženo in sina. — V Amheeku pri Calumetu je umrla Katarina Pintarjeva. V Ameriki je bivala 30 let, zapustila je tri sinove in tri hčerke. — V La Salbe, država Illinois, je umrl na posledicah operacije slepiča France Blatnik. Pokojni je bil star 28 let in rojen v Rockvillu. — V istem kraju je umrl tudi Matija Urbanija, star 65 let, doma iz Kanderjeva pri Vačah. V Ameriki je bival 30 let, zapustil je ženo in sina. — V Chicagu je umrla Terezija Tomerjeva, ki je bila med prvimi tamošnjimi naseljenci. — 13. septembra je v Millwaukee preminil 63letni Matija Veber. Pokojnik je bil doma v Radmirju v Savinjski dolini. V Ameriki je živel 30 let. Zapustil je ženo in hčer. — 19. septembra sta v istem kraju umrla 25letni Emil Kušljan in Terezija Prosen, stara 39 let. Pokojnica je zapustila moža in sina. Doma je bila iz Obrovca.

na Primorskem. — Poročali smo že o katastrofi, ki je na mali Šmaren uničila naselbino Hyland Boy pri rudnikih Bigham Canyon. Ogromen požar je uničil okrog 100 domov z vsem imetjem vred. Večina pogorelcev, ki so Slovenci in Hrvati, si je rešila samo golo življenje. Najbolj sta prizadeta France in Ivan Kascek, ki jima je posledice pogorelo do tal, veliko škodo pa imata Danijel in Roza Skala, ki jima je zgorela moderna čevljarstva delavnica z vsemi stroji vred. Prodajalcu pohištva Janezu Strelicu je ogenj uničil vso zalogo, vredno 24.000 dolarjev. Pogorelci so tem huje prizadeti, ker nihče ni bil zavarovan. Vsega skupaj je bilo pri katastrofi gmotno prizadetih 300 ljudi, 37 jih je pa moralo v bolnico, ker so bili pri gašenju ranjeni in opečeni. — V Chicagu je prišlo do velikih izgredov stradajočih brezposelnih. Policija je večkrat ustrelila v množico. En delavec je bil ubit. V neki ljudski kuhinji so brezposelni razbili vse šipe ter začeli na policijo metati kamenje in druge predmete. Policija je množico razgnala. Prt tem se je posluževala revolverjev, pendrekov in bomb za solzenje. Newyorški socialni odbor cenil število brezposelnih v Newyorku na 1.150.000. Potemtakem je vsak tretji dela zmožni newyorški prebivalec brez posla. Z rodbinskimi člani vred je 2.650.000 oseb, za katere mora skrbeti mesto.

ŽENSKI VESTNIK

Rja

Boj, ki ga bojuje gospodinja z rjo, je dvojen. Kako spraviti rjo iz kovin, ki niso rje proste, in pa iz perila in druge obleke.

Vsaka rja razjeda. Zato je potrebno, da večkrat pregledamo kovinaste predmete, če niso rjasti. Kjer se rja pojavi, jo zdrgnimo s finim smirkom. One predmete, ki jih ne moremo osnažiti s smirkom, pa položimo za nekaj ur v petrolej. Večjih zapahov pa ne smemo, če so rjasti, kar namazati s petrolejem, temveč jih je treba sneti in položiti v petrolej. Tako postane vse spet snažno in uporabljivo. Zdaj pa je treba take zapah obvarovati ponovne rje s tem, da jih namažemo z oljnato barvo prav na tenko, kateri dodamo precej sekativa. One dele pa, ki se premikajo in jih ni mogoče tako na tenko pobarvati, namažemo z mineralnim oljem, ki pa mora biti kisline prosto.

Pobarvane volnene stvari, v katerih so madeži rje, osnažimo z 10odstotno limonovo kislino. Madeže pomažemo s to kislino, pustimo nekaj minut in potem dobro izperemo v tekoči vodi.

Svilo, atlas, baržun in slično blago osnažimo rje z vročim kisom, s katerim namočimo madeže in jih nato posujemo s cigarnim pepelom, izperemo pa z milnim špiritom ali kakšno vodo zoper madeže.

Pri barvanih predmetih in volni je treba s temi čistilnimi sredstvi poizkusiti vedno najprej na krpici ali kakem nevidnem mestu.

Za kuhinjo

Zelenjavni cmoki. Zreži tri žemlje in jih poskropi z mlekom, da se namoči. K namočenim primešaj dve jajci, pet dek kuhane sesekljanega gnjati, pet dek zribanega bohinjaškega sira, eno v vodi kuhano cvetačo, eno pest kuhanega zelja ali ohrova, eno pest dušenih jurčkov in po potrebi krušnih drobtin. Vse to skupaj dobro zmešaj, da dobiš testo kakor za navadne kruhove cmoke. Oblikuj iz vsega testa cmok, ki ga zavij v čisto krpo, ki jo prej posuj z moko. Sedaj krpo s cmokom lahko zveži, portni kuhlalnice skozi krpo in deni cmok v slan krop kuhati. Cmok naj vre v kropu pol ure, da se skuha. Kuhani cmok stresi iz krpe na krožnik, ga razreži, posuj z drobtinami in zabeli s sirovim maslom ali pa z ocvirki.

Češpljeva podgača. Umesi na deski v testo 25 dek moke, 14 dek sirovega masla, dva ru-

menjaka, dve žlici ruma, žlico z vodo zmešanega kisa, pet dek sladkorja, pet dek zmletih orehov in noževo konico pecilnega praška. Umešano testo postavi za pol ure počivati, nato ga razvaljaj in položi na pomazano pekačo, in sicer naj testo visi za dva prsta čez pekačo. Po testu naloži češplj (ki si jim pobrala koščice) ali pa grozdja. Povrh nadevaj še tole kremo: Mešaj pet dek sirovega masla, osem dek sladkorja, dva rumenjaka, da naraste, potem primešaj še šest dek zmletih orehov, žlico z rumom poškropljenih drobtin in nazadnje še sneg dveh beljakov. To kremo polij po češpljah. Sedaj zagri testo, kar ga visi čez pekačo, tako da je videti kakor okvir. Nato pogačo speci. Pečeno in hladno zreži na poljubne kose.

Zolica iz grozdja. Kilo in pol grozdja deni v vrečico ali krpo in ga dobro ožmi, da dobiš pol litra soka. Četrta litra vode in 16 dek sladkorja kuhaj četrta ure. Nato postavi sladkor na stran prilij sok in dve deki želatine, ki si jo raztopila v dveh žlicah mlačne vode, in dobro premešaj. V skledo naloži olupljenih in na polovico zrezanih hrušk, jih posuj s sladkorjem ter polij še dve žlici ruma. Lahko vzameš tudi sadje, kakor breskve, češplje ali grozdje. Na pripravljeno sadje zlij sok in postavi vse na hladno, da se strdi.

Praktični nasveti

Kadar hočemo oprati perje iz blazin, ga moramo predjati v veliko vrečo iz prav tenke tkanine. Potem operemo perje v milnici in prav dobro izperemo v mlačni vodi, katero pa moramo večkrat obnoviti. Potem izperemo še s svežo vodo, ki jo dobro odcedimo. Vrečo obesimo na vse štiri konce, da se suši. Perje moramo večkrat zrahljati, da se hitreje suši. Sušimo ga v senci ali če je oblačno.

Nešplje. Tudi iz njih se da pripraviti prav dobra marmelada. Zelo zrele in mehke sadove osnažimo, še sirove zmešamo s hruškovim ali jabolčnim sokom ter vse skupaj pretlačimo skozi sito. Potem zakuhamo s sladkorjem, ki ga dodamo pol kile na kilo soka, da se zgosti. Preden postavimo na štedilnik, dodamo še drobne sesekljane limonove lupinice ali cimeta. Še vročo marmelado denemo v kozarce, ki jih, ko se shladijo, zavežemo.

Iz ostankov damastnega blaga si lahko sešijemo prte. Dele združimo z vložki ali pa skvačkamo razne dele skupaj. Če se pa v damast vdeleni vzorci cvetic, jih lahko s tenko prejico izvezemo v raznih barvah in naredimo torbice za robce in slično.

Če počti kožica pod nohtom, nas prav boli. Pomagamo si in najhitreje pozdravimo, če izperemo z alkoholom, se namažemo pod nohtom z vezelino in prst zavežemo. Včasih zadostuje to že preko noči.

Nageljne »šabo« presadimo zdaj v cvetlične lonce in postavimo v senco. Ko se dobro primejo, jih denimo ob hišno steno, pozneje pa v sobo, kjer nam bodo do božiča prav lepo cveteli in nas razveseljevali.

ZANIMIVOSTI

× Kokosova palma. Vsakdo, ki je šel kedaj skozi tropične kraje, ne more pozabiti kokosovih palm — veličastnih vitkih dreves, ki se pno 25 do 30 metrov visoko. Dvajset do trideset lepo zelenih listov, dolgih do šest metrov, tvori krošnjo. Misli se, da uspeva kokosova palma najbolje na obrežnih pokrajinah srednje Amerike, kjer je namreč doma. Danes je razširjena po vseh krajnih toplega pasu, predvsem pa, seveda ob obalah. Za kraje po Južni Aziji in po indijskem in polinezijskem otočnem svetu je kokosova palma neizogibno potrebna; brez nje bi domačini ne mogli živeti. Star indijski pregovor pravi, da se uporablja kokosova palma za 999 potreb... In to je resnica. Kokosova palma dá na leto 150 ore-

hov, ki so seveda ogromni, nadalje daje snov za mreže, metle, pletivo, vrvi, preproge, palmov premog, kokosov klej, mleko, začimbo, sirup, palmovo vino itd. Po Evropi pa se je razširil glavni del kokosove palme, tako zvana kopra, to so razrezana in na solncu ali v sušilnicah posušena jedrca kokosovega oreha. Iz njih izstiskavamo kokosove olje, kar ostane pa je jako redilna hrana za govedo. — Kokosova palma tako oblači in hrani prebivalce Južnega morja ne da bi imeli z njo kakršenkoli trud.

× Koliko je jezikov na svetu? Po najnovejših raziskovanjih govore ljudje na zemlji tisoč jezikov. Kajpada se ne štejejo med nje narečja. Četrtnina — okrog 435.000.000 — ljudi govori kitajsko. Toda ker kitajščina ni trgovski jezik, ni proglašena za svetovni jezik. Indijskega jezika dasi ga govori krog 250.000.000 ljudi, tudi ne priznavajo med svetovne jezike. Pač pa uživa to prednost angleški jezik, katerega govori le krog 70.000.000 ljudi. Angleščina je jezik trgovine in prometa. Na četrtem mestu je nemščina, jezik, ki ga govori 90.000.000 ljudi in ga razume še krog 105.000.000 ljudi. Ruski kot materni jezik govori krog 70.000.000, a razen teh razume rusko še 103.000.000 ljudi. Španščino govori krog 80.000.000, francoščino 45.000.000, italijanščino 42.000.000. Mnogo jih je, ki se uče poslednjih dveh jezikov, pa se zato lahko reče, da govori francoščino 80.000.000, a italijanščino 50.000.000. Francoščina je jezik diplomatov. Japonski jezik govori krog 82.000.000, ukrajinski 35.000.000, nizozemski krog 12.000.000, toliko tudi turški. V vsej Evropi je krog 110 raznih jezikov. Od teh jih je 68 z več kot 100.000 prebivalci, a 37 z več kot milijonom ljudi.

× Babilonski stolp. Ze leta 1913. je pričel Julius Jordan z izkopavanji v prastarem mezopotamskem kraju Varki, nedotaknjemem Uruku. Zaradi vojne je izkopyanje prestalo in šele leta 1929. se je spet obnovilo. Jordan je postal medtem vodja bagdadskega muzeja. Izkopavanja je nadaljeval hannoverski arheolog Nöldeke. Najnovejši podatki o razkopavanjih so bili sedaj objavljeni. Izkopavanja so razkrila najstarejšo človeško kulturo, od njenih početkov do prvih svetiščnih gradb in početkov pisave. Obenem so osvetlila neke skrivnosti v zgodovini Sumercev, zagonetnega ljudstva, ki je po svojih duševnih naslednikih Asircih, Babiloncih, Hetitih in Hebrejcih vplivalo na vso staro kulturo in vpliva nevidno še na današnjo. Jordan in Nöldeke sta skozi 18 predzgodovinskih plasti od vznožju ogromnega svetiščnega stolpa, ki ga je pozno-sumerski kralj Urnamu zgradil okrog leta 2300., prodrla do najstarejših, kamenodobnih naselij praprebivalstva. Ta naselja se prično s preprostimi kočami iz trstja in se končajo s hišami iz opeke. Okrog leta 5000 pred našim štetjem so podjarmili Sumerci praprebivalstvo, se naselili v njihovih naseljih, ki so jih obdali z zidovi, ter prevzeli njihove tehnike in običaje. Dodali so pa tudi mnogo svojega. Ze peta predzgodovinska plast kaže 78 m dolgo in 33 m široko svetiščno zgradbo na temelju iz apnenca, ki so ga morali pripeljati od daleč. Ko se je ta zgradba zrušila, so se dvignile nad njo druge. Najvažnejša je plast iz dobe okrog leta 4000. z ostanki svetišča, ki je imelo veliko ploščad, dvorišča, mozaiki na stenah, stebre itd. Tu so našli tudi najstarejši arhiv s čisto slikovnimi pisemskimi znaki. V višjih plasteh je mogoče zasledovati, kako se je ta pisava izpreminjala v glasovno pisavo. Največje presenečenje pa je bilo majhno svetišče iz dobe okrog leta 5000. na vrhu na pol razpadlega svetiščnega stolpa. Po tej najdbi se da dognati do malenkosti tudi svetopisemski babilonski stolp, ki so ga odkrili kakor znano, že pred vojno.

× Prekop preko Evrope. Znan francoski veleindustrijec Coty, ki je prepravil ves svet s svojimi parfumi, hoče tudi sicer postati znamenit, zato je začel razmišljati, kako pomagati Evropi iz obupnega gospodarskega položaja, kamor jo je pahnila njena brezglava politika. Seveda tudi Coty ne bo našel izhoda iz te zmede, kakor ga ne morejo najti nešteti drugi modrijani, ki nočejo

priznati, da je bistvo krize v napačni delitvi dela in jela. Vendar je pa vredno omeniti Cotyjevo idejo vsaj za dokaz, kako si taki možje zamišljajo poživitev evropskega gospodarskega življenja. Coty izdaja v Parizu ljudstvu namenjen list, ki seveda ni navezan na naročnike, saj ga lahko magnat sam vzdržuje. In v svojem listu je začel mož pisati v prilog nekakšni evropski petletki, ki naj bi premagala gospodarsko krizo. Coty svetuje, naj začno graditi preko vse Evrope prekop, ki bi vodil od Atlantskega oceana do Črnege morja ter vezal Nantes ob izlivu Loire na Francoskem s Constanco ob izlivu Dunava v Črno morje ter vodil preko Basla in Regensburga. Prekop bi moral biti tako širok in globok, da bi lahko vozili po njem tudi veliki parniki. Na francoskem ozemlju je že zdaj uporabna mreža prekopov med Baslom in Noyers sur Chersom, dolga krog 280 kilometrov, tako da bi bilo treba zgraditi samo še 500 km dolgo zvezo med Noyersom in Nantesom. Enako bi se dali porabiti tudi prekopi na nemškem ozemlju. Prekop preko Evrope bi pomenil tudi 15 odstotno do 20 odstotno pocenitev transporta.

× Čudni poklici. Dober okus lahko pride ženski vedno prav. To dokazuje primer mlade Angležinje Irvingove, ki je dobila zelo dobro službo pri družbi trgovcev s čajem v Londonu, kjer vodi oddelek za nakupovanje čaja. Njena naloga je poskušati različne vrste čaja in določiti, kateri je najboljši. Za to lahko delo dobi 1000 funtov šterlingov na leto. Pariški mestni vodovod ima zaposlene štiri uradnike, ki poskušajo vodo. Človek bi mislil, da to ni nič posebnega, mora pa opraviti poseben izpit, kdor hoče dobiti tako službo. Pitna voda se čisti v Parizu z dodatkom klora. Naloga teh uradnikov je določiti po okusu, toploti in drugih okolnostih kemične dodatke za pitno vodo. To je tem težje, ker v rezervoarjih ni lahko začutiti okusa po kloru, ki se pa čuti močno takoj, čim priteče voda iz pipe vodovoda. — V Ameriki so zaposleni v velikih tovarnah preizkuševalci cigar. Tc ni nič posebnega, pač je pa celo za Ameriko redka posebnost izkoriščanja glavobola kot poklica. Vseučiliška klinika v Illinoisu, ki je proučevala zlasti glavobol, je potrebovala v ta namen tudi ljudi, na katerih je to poskušala. Priglasilo se je mnogo moških, sprejeli so pa pred meseci samo Theodorja Roberta kot moža z najtrdovratnejšim glavobolom. Profesorji so ga sprejeli na kliniko takoj z mesečno plačo 100 dolarjev, imel je pa še brezplačno stanovanje in hrano. Toda čez štiri mesece je Roberts v svojo nesrečo ozdravel in izgubil službo, ker ga ni več bolela glava.

× Gumb za 300 frankov. V slavnem pariškem hotelu Drouot so imeli te dni javno dražbo avtoogramov in spominov na znamenite može, eno onih dražb, ki jih je v Parizu vsako leto po več. Zanimanje za pojedine predmete je bilo veliko, cene so pa ustrezale splošni gospodarski krizi. Tako je bilo pismo Viktorja Hugona prodano za borih 250 frankov, knjiga s svojeročnim Maupasantovim posvetilom je šla za 200 frankov, rokopis Ohnettove novele pa za 200 frankov. Nasprotno so prodali gumb znanega maharadže Aga Khana za 300 frankov. Ne smete si pa misliti, da je bil gumb okrašen z demantom, ne, bil je navaden gumb od promenadne obleke, ki je prišel po čudnih potih v hotel Drouot.

× Ribe v vroči vodi. Ameriški raziskovalec J. E. Hogg je ugotovil, da ribe lahko žive tudi v vodi, ki ima 53 stopinj Celzija. Gre za Kalifornijo, za tako zvano «dolino smrti» z mnogimi vročimi vrelci, ki se stekajo v velik ribnik. Ribice iz rodu «lucania» spadajo v družino karpov. Raziskovalec je prinesel nekaj takih ribic domov v svoj akvarij, kjer jim je segrel vodo na 53 stopinj in ribice se v nji prav dobro počutijo. Hogg pripoveduje, da je videl tudi v San Franciscu velik akvarij na morski obali, kjer so pa iste ribice poginile, če voda ni bila segreta na 53 stopinj Celzija. Ribice so prinesli iz gorkih izvirkov v severnem delu Mehike. Ti primeri pričajo, da zna narava prilagoditi živalstvo tudi izrednim razmeram. Če bi položili v tako vodo

postrv, bi takoj poginila. Človek, ki bi hotel plavati v vročem ribnjaku, bi se oparil, ribice pa žive v njem stalno in se počutijo prav dobro, dočim jih lahko hladnejša voda pokonča. Ta pojav si lahko razlagamo samo tako, da so živele ribice v dotičnih vrelcih že davno, ko je imela voda še normalno toplino. Sčasoma je postajala voda toplejša in ribice so se ji sproti prilagodevale. Prvotne ribice, ki so živele v mrzli vodi, bi takoj poginile, če bi jih položili v vodo, ki žive v njej njihovi potomci.

Listnica uredništva

Allösterreichisch-Deutsche Interessengemeinschaft. Čitajte naš uvodni članek in se ravnajte po njem!

Bruay (Francija). Slika ni porabna za objavo. Dobindol. Slika je premajhna in bi se obrazil povsem zmazali.

Elinecourt (Francija). Slika ni dovolj jasna.

Eysden (Belgija). V glavnem imate prav, za tisk pa Vaše pismo ni.

Leskovec. Vašo zadevo lahko opravite z osebnim nabiranjem. V list pa tak poziv ne spada.

Orehovci. Slika je preslaba.

Sallaune (Francija). Ako so razmere v društvu res takšne, kakor pišete, javite to našemu konzulatu.

Wingles (Francija). Kar se tiče hranilnih vlog in oškodovanja vlagateljev je vsak strah popolnoma odveč, zato tudi Vašega pisma nismo priobčili.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Domišljavec.

«Slišal sem, da si srečno oženjen?»
«Jaz sem samo oženjen, srečna je pa moja žena.»

Dvoumno.

«Upam, da poznate dolžnosti blagajnika?»
«Ne bojte se, gospod šef. Z vašo blagajno bom ravnal tako, kakor da je moja.»

Čista resnica.

«Torej si res vesel, Mihec, če pridem k vam?»
«Pa še kako! Kadar pridete k nam na kosilo, skuha mamica vedno mnogo boljše.»

Mu je že odleglo.

«No, Janezek, kako se kaj počuti tvoj oče?»
«Hvala, mu je že odleglo. Zdaj se hodi že sprehajati in davi me je že zopet našeškal.»

Slikarjeva bodočnost.

«Ali misliš, da se ti obeta kot slikarju sijajna bodočnost?»
«Bodočnost morda res, toda sedanost bo vedno žalostna.»

Čudno.

Mati: Draga hči, pametna morata biti. Vajino gospodinjstvo požre preveč denarja.
Hči: Kako moreš kaj takega trditi, mama? Saj naju z možem skoraj nikoli ni doma.

Strašilo.

Sodnik: Ali lahko poveste, kdo je bil navzoč, ko je vas obtoženec oklofutal?
Tožitelj: Predvsem jaz.

Začetnik.

«Vi pač še niste dolgo v trgovini?»
«Kako to, milostiva?»
«Saj še zardevate, kadar imenujete cene.»

Čudno.

A: Iščem kapital, toda zdaj je hudo iztakniti denar.
B: Res čudno, če se pomisli, koliko so ga ljudje izgubili.

Domišljavost.

«Ko sem pel v svoji sobi, mi je nekdo s kamnom razbil okno, da bi me bolje slišal...»

Kar še ni bilo, je sedaj!

66 Din

močni ženski nizki čevlji, 79 Din visoki boks, lakasti čevlji 138 Din, moderni čevlji v lepih barvah 98, 108, 118, 123, 148 Din, dalje velika izbira domačih, telovadnih, športnih, plesnih in drugih čevljev za vse prilike po izredno nizkih cenah.

Trgovski dom
STERMECKI
CELJE št. 97

Zahtevajte bogato ilustrirani cenik, ki ga dobite zastonj.

Pri gledališki blagajni.

Blagajnik: «Tega stotaka ne morem vzeti, ker je preveč zamazan in raztrgan.»
Gost: «No, veste kaj, saj je tudi dramo, ki jo nocoj igrate, kritika pošteno raztrgala.»

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravlja, kladki, masiranje, drgnjenje, o načinu, kako se žival prisili da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesi, ko pri poškodovanju rogov, poškodbi kopa in zakovanju pri prišču med parklji, opeklini, streli, zlomu kosti, zvrtju, izčlenjenju izpadu porodnic in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, driski, zaprtju, koliki, napanjanju goveda ovac, pri tujih pred

metih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zaдушitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd. Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo. Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36-50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruga v Ljubljani
Selenburgova ulica št. 3

Javna zahvala.

Podpisana Josipina Senekovič, posestnica na Pobrežju pri Mariboru, se tem potem javno zahvaljujem, da mi je

Splošno vzajemno podporno in kreditno društvo,

r. z. z o. z. v Mariboru, Rotovski trg št. 8, I,

po nagli smrti mojega očeta Simona Pleterska, posestnika v Zrkovcih, izplačala lepo podporo, dasi je bil zavarovan le kratek čas v razredu za posmrtnine. — To občekoristno, človekoljubno društvo, ki deluje v cilju združnovzajemne samopomoči priporočam vsakomur najtopleje, ker mi je društvo proti vsakemu pričakovanju naklonilo izdatno podporo.

V Pobrežju pri Mariboru, dne 1. oktobra 1932.

Josipina Senekovič, rojena Pleterska, s. r.

Najnovije dvokolo z motorčkom 1 1/2, K. S., dvokolesa, šivalni stroji, otroški vozički, vozički za tigrat in posamezni deli najceneje. Ceniki franko.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Delo

dobl v teh hudih časih vsakdo še najlaže, ako si sam doma uredi pletilnico. Vsakomur dajemo tekoče delo s tem, da mu odjemo storjene pletenine, mu dobavljamo prejo in izplačujemo mezdo za pletenje, kar dokazujejo mnoga zahvalna pisma. Ako hočete delati in zaslužiti, se obrnite, prosim, zaupno za gratisprospekte na trdko J. Kališ, Maribor, Trubarjeva ulica št. 2, oddelek 5

«Kalefluid» — fiziološki ekstrakt iz življenja tvorne žleze močne in zdrave živali.

Krepi organizem in jači živčni sistem. Brezplačno pošljemo detailno literaturo. Zahtevajte jo pod naslovom: Beograd, Kralja Milana 15, Miloš Marković.

Odobreno od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje S. br. 5300 z dne 28. marca 1932.

MALI OGLASI**Brezobrestna posojila**

za odkup dolga, nakup in zidavo, podeljuje «Kreditna zadruga», Ljubljana, poštni predal 307. Sprejema zastopnike. 274

Usnjene suknje,

dobro izdelane, in usnje za suknje nudi po znižani ceni Metod Senčar, trgovec v Ljutomeru. 300

Proda se dvojno posestvo

blizu Rimskih Toplic. Več pove Karel Zupanc, Povčeno, pošta Rimske Toplice. 306

Suhe gobe, fižol in orehe

plačuje po najboljši dnevni ceni trdko M. Geršak & Co., Ljubljana. 308

Javno priznanje.

Stavbna hranilnica in posojilnica «Moj dom», r. z. z o. z. v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 15, mi je omogočila dokončati v najkrajšem času mojo hišo v Zgornji Šiški št. 237. Zato se ji s tem zahvaljujem in priporočam vsakomur, ki hrepeni po lastnem domu, da čimprej pristopi k njej. Ernest Torkar.

Kurje oči

odstranite brez bolečin takoj s «soljo sv. Antona», katera pomaga tudi pri revmatizmu, znojenju nog in raznih boleznih v nogah. Cena zavitku 12 Din. Naročila sprejema: A. H. Klančnik, Mojstrana. (Sprejemajo se preprodajalci) 259

V Slovenski Bistrici

se kupi travnik, primeren za sadonosnik, alj pa majhno posestvo. Ponudbe sprejema uprava «Domovine» pod «Sadjar — upokojencev». 307

Potovanje duš.

A: «Ali veruješ v potovanje duš?»

B: «Gotovo! Prepričan sem, da sem bil prej osel.»

A: «Ti, osel?!»

B: «Da, takrat, ko sem ti posodil denar.»

Moderna beračica.

«Denarja vam ne morem dati, ker ga sami nimamo odveč. Imam pa ponošeno obleko, ki vam jo lahko dam. Ni sicer več ne nova ne moderna, pa bo že še dobra.»

«Nič ne de, gospa, si jo dam pa preurediti.»

GLEICH**MESTO NA KOLESIH MEDNARODNI VELECIRKUS**

Gleich bo dal svojo prvo predstavo v Ljubljani 17. oktobra točno ob 8. uri zvečer na letnem telovadišču ljubljanskega Sokola v Tivoliju.

Gleich ostane v Ljubljani samo kratek čas.

Gleich bo dal 17. oktobra samo eno predstavo ob 8. uri zvečer.

Počenši od 18. oktobra bodo vsak dan dve predstavi, popoldne ob 3. in zvečer ob 8. Na popoldanski predstavi se daje popoln večerni spored. Nezaposleni, invalidi, upokojenci in otroci plačajo pri popoldanskih predstavah **polovične cene. Brezplačni koncerti** pred cirkusom od 11. do 12. ure, v nedeljo od 10. do 12. od 2. do 3. in zvečer od 7. do 8. ure. Živali si lahko ogledate vsak dan od 9. do 18. ure. Počenši od ponedeljka 17. oktobra so blagajne cirkusa stalno odprte od 9. do 18. ure. Predprodajo vstopnic je prevzela Zvezna knjigarna, d. z o. z. v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 7.

Nervozni umirajo zgodaj!

Ste li opazili pri sebi četudi le tupaťam katerega izmed naslednjih znakov bližajoče se živčne oslabelosti?

Hitro razburjenje, nerazporejenost drgetanje udov, nemirnost, utripanje srca, omotični napadi, tesnoba, nespečnost, nemirne sanje, neobčutljivost posameznih telesnih delov, plašljivost, prevelika razdražljivost spriče ugovaranja, ropota, duha, poželenje po omamilih, tobaku, alkohola, čaju, kavi, trznanje očesnih vek ali migljanje pred očmi, naval krvi, tesnoba, muhavost, odpoved spomina ali govora, izredna nagnjenja ali odvratnost. Ako se pojavi pri Vas kateri teh znakov nervoznosti, eden močan ali več hkrati, tedaj so Vaši živel resno oslabileni in potrebujejo okreplila.

Ne pustite tega vnozar še naprej, ker slede temu lahko kmalu resne motnje duševnih zmožnosti, kot nesmiselno govorjenje in nazavedna dejanja, hitra telesna propast in zgodnja smrt. Nič ni na tem, odkod Vaša živčna oslabelost, vabim Vas, pišite mi! Radevolje Vam

Zastonj in poštnine prosto eno-aven način odkrijem

ki Vam bo pripravil veselo iznenadenje. Morda ste za razna sredstva izdali že mnogo denarja, dosegli pa v najboljšem slučaju le kratkotrajno zboljšanje. Zagotavljam Vas, da poznam pravi način

kako slabosti Vaših živcev odpomoči.

Ta način prinese obenem tudi zboljšanje razporejenosti, veselje do življenja, moč in delazmožnost, da, pisal mi je že marsikdo, da ga je povsem prerodil. **To dokazujejo tudi mnena zdravnikov.** Stane Vas samo dopisnico. Pošljem Vam zelo poučno

knjigo popolnoma zastonj.

Ce Vam ni mogoče pisati takoj, si spravite ta oglas!

Nabiralna pošta:

ERNST PASTERNAK, BERLIN, SO.,

Michaelkirchplatz No. 13

Abt. 88